

Hospodaření s veřejnými prostředky v příspěvkové organizaci Základní škola Oskol

Lucie Machalová

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Machalová**
Osobní číslo: **M12073**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Hospodaření s veřejnými prostředky v příspěvkové organizaci Základní škola Oskol**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Na základě kritické literární rešerše zpracujte základní teoretické poznatky z oblasti financování a hospodaření příspěvkových organizací.

II. Praktická část

- Provedte analýzu hospodaření v příspěvkové organizaci Základní škola Oskol.
- Na základě analýzy navrhněte doporučení, která by přispěla k zefektivnění hospodaření v dané příspěvkové organizaci.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MÁČE, Miroslav. Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu: aplikace v příkladech. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 632 s. ISBN 978-80-247-3637-2.

NOVÁKOVÁ, Štěpánka. Účetnictví státní správy a samosprávy. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006. 231 s. ISBN 80-245-1068-5.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. Veřejná správa a finance. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998. 302 s. ISBN 80-85963-85-X.

TSCHIRHART, Mary and Wolfgang BIELEFELD. Managing nonprofit organizations. 1st ed. San Francisco: Jossey-bass, 2012, 492 s. ISBN 978-0-470-40299-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Milana Otrusinová, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: **16. února 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2015**

Ve Zlíně dne 16. února 2015

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15.5.2015

Radka Luková
.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá problematikou hospodaření příspěvkové organizace, konkrétně základní školy. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy a dále je věnována pozornost jen příspěvkovým organizacím zřízeným územními samosprávnými celky. Praktická část obsahuje objasnění hospodaření konkrétní příspěvkové organizace a zjednodušenou finanční analýzu. Na závěr jsou na základě zjištěných výsledků navržena doporučení, které by mohly vést ke zlepšení hospodaření.

Klíčová slova: příspěvková organizace, základní škola, neziskový sektor, rozpočet, finanční analýza

ABSTRACT

This thesis deals with the issues of management of the contributory organizations, specifically an elementary school. Thesis is dividend into two parts, theoretical and practical. In theoretical part are explained basic terms and then attention is paid to contributory organizations established by territorial self-governing units only. Practical part includes clarification of management of specific contributory organization and simplified financial analysis. At the end there are suggested recommendations based on results which could lead to improve management.

Keywords: Contributory Organization, Elementary School, Budget, Financial Analysis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Milaně Otrusinové, Ph.D. za užitečné rady, ochotu a připomínky k jejímu zpracování.

Poděkování patří také PaedDr. Oldřichu Gejdovi, řediteli příspěvkové organizace ZŠ Oskol Kroměříž a paní Věře Nezdařilové, ekonomce příspěvkové organizace, za čas, který mi věnovali a za poskytnutí veškerých informací a interních materiálů pro zpracování mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	8
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 NEZISKOVÝ SEKTOR	11
1.1 NEZISKOVÉ ORGANIZACE	11
2 PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE	13
2.1 CHARAKTERISTIKA PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	13
2.2 ČLENĚNÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ	13
2.2.1 Státní příspěvková organizace.....	13
2.2.2 Příspěvková organizace územních samosprávných celků.....	13
2.3 DOPLŇKOVÁ ČINNOST	14
3 ÚČETNICTVÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ	15
3.1.1 Specifika ve výkazech.....	16
4 HOSPODAŘENÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ ÚSC	17
4.1 MAJETKOVÉ FONDY	17
4.1.1 Jmění účetní jednotky	17
4.2 FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ ÚSC	17
4.3 FINANČNÍ FONDY.....	18
4.3.1 Rezervní fond	18
4.3.2 Investiční fond.....	19
4.3.3 Fond odměn.....	20
4.3.4 Fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP).....	20
5 ZÁKLADNÍ ŠKOLY ZŘÍZENÉ ÚSC	22
5.1 FINANCOVÁNÍ VZDĚLÁNÍ.....	22
5.2 HOSPODAŘENÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY	23
6 FINANČNÍ ANALÝZA	25
6.1 INFORMAČNÍ ZDROJE PRO FINANČNÍ ANALÝZU	25
6.2 ABSOLUTNÍ UKAZATELE.....	25
6.2.1 Horizontální analýza	25
6.2.2 Vertikální analýza	26
6.3 DÍLČÍ UKAZATELE PRO MUNICIPALNÍ ORGANIZACI	26
6.3.1 Ukazatele autarkie.....	26
6.3.2 Ukazatele rentability	26
6.3.3 Ukazatele likvidity	27
6.3.4 Ukazatele aktivity.....	28
6.3.5 Ukazatele financování	29
6.3.6 Ukazatele investičního rozvoje / útlumu.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
7 O ORGANIZACI	32

7.1	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA	32
7.2	PŘEDMĚT ČINNOSTI	32
7.3	SOUČÁSTI ŠKOLY.....	32
8	ÚČETNICTVÍ ORGANIZACE.....	34
9	HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE.....	35
9.1	MAJETEK ORGANIZACE	35
9.2	FINANČNÍ FONDY.....	35
9.3	ROZPOČET PRO ROK 2014.....	37
9.4	ANALÝZA ÚČETNÍCH VÝKAZŮ	38
9.4.1	Analýza majetkové struktury	38
9.4.2	Analýza finanční struktury	39
9.4.3	Analýza nákladů z hlavní činnosti	40
9.4.4	Analýza výnosů z hlavní činnosti	41
9.5	DOPLŇKOVÁ ČINNOST	43
9.5.1	Analýza nákladů a výnosů z doplňkové činnosti	43
10	FINANČNÍ ANALÝZA	45
10.1	UKAZATELE AUTARKIE	45
10.2	UKAZATELE RENTABILITY	45
10.3	UKAZATELE LIKVIDITY	46
10.4	UKAZATELE AKTIVITY.....	47
10.5	UKAZATELE FINANCOVÁNÍ.....	48
10.6	UKAZATELE INVESTIČNÍHO ROZVOJE / ÚTLUMU	50
11	NÁVRHY A DOPORUČENÍ	51
12	ZÁVĚR.....	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	58
	SEZNAM TABULEK.....	59
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

V České republice existují kromě podnikatelských subjektů také ty, u kterých není zisk hlavním cílem. Jsou označovány jako neziskové organizace. Příspěvkové organizace jsou jednou z častých forem těchto neziskových organizací. Obce na svém území zřizují základní školy ve formě příspěvkových organizací k zajištění plnění povinné školní docházky dětí. Základní škola je financována dotacemi, příspěvkem na provoz od zřizovatele, a pokud vykonává doplňkovou činnost, tak i ziskem z ní.

Tato bakalářská práce se zabývá hospodařením s veřejnými prostředky příspěvkové organizace Základní škola Oskol, Kroměříž v letech 2012 – 2014. Důvodem, proč jsem zvolila zrovna toto téma, byl fakt, že jsem v této organizace vykonávala odbornou praxi a vedení mi zde poskytlo vhodné zázemí pro tvorbu mé bakalářské práce.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické.

V teoretické části se zabývám definicí neziskového sektoru, charakteristikou samotných příspěvkových organizací a specifiky v jejich účetnictví. V hospodaření příspěvkových organizací jsou podrobněji rozebrány příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky, protože tuto formu má i analyzovaná základní škola. Dále jsou vysvětleny peněžní fondy, s kterými organizace hospodaří včetně příkladu účtování. Další kapitola řeší financování školství v ČR a hospodaření základních škol zřízených územními samosprávnými celky. V poslední kapitole je zahrnuta finanční analýza a její ukazatele, které jsou přizpůsobené municipálním jednotkám. Daňové problémy v této práci nebudou řešeny.

V praktické části jsou aplikovány poznatky z teoretické části na konkrétní subjekt. Organizace je představena, je uveden předmět činnosti a je zde popsána i její doplňková činnost. Následují informace o vedení účetnictví. Dále jsou analyzovány peněžní fondy, hospodaření s majetkem a účetní výkazy, konkrétně analýza majetkové a finanční struktury a poté analýza nákladů a výnosů. Náklady a výnosy jsou rozděleny na hlavní činnost a doplňkovou. Poslední kapitola je stejně jako v teoretické části finanční analýza, kde jsou vypočteny a vyhodnoceny vybrané finanční ukazatele pro analyzovanou organizaci.

Na závěr jsou navržena případná doporučení pro zlepšení hospodaření organizace.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem práce je především zhodnotit, jak příspěvková organizace Základní škola Oskol, Kroměříž hospodaří s prostředky získanými od svého zřizovatele a z ostatních zdrojů, definovat silné a slabé stránky jejího hospodaření, zjistit, jaké problémy organizaci ohrožují a navrhnout jejich možná řešení. Práce je odrazem úsilí reálně zachytit majetkovou a finanční situaci v organizaci.

Hlavní cíl bude dosažen zejména naplněním dílčích cílů, a to především kvalitativním výzkumem – porovnáním účetních výkazů a analýzou jejich struktury. Výsledky analýzy hospodaření by měly přiblížit problematiku hospodaření neziskové organizace.

Ke zpracování bakalářské práce byly použity tyto metody a techniky:

- průzkum odborné literatury a legislativy, která se vztahuje k dané problematice metodou deskripce,
- analýza materiálů, vztahující se k dané organizaci (interní zdroje organizace),
- informace, které z výkazů nelze zjistit, byly zjištěny metodou dotazování,
- finanční analýza s využitím horizontální a vertikální analýzy majetkové a finanční struktury, nákladů a výnosů a její souhrnné ukazatele,
- data jsou sledována za roky 2012 – 2014 a komparačně porovnána mezi sebou.

Pro přehlednost byly zvoleny prvky popisné statistiky, a to grafické pojetí analyzovaných informací a vyobrazení v tabulkách především s údaji v procentech.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NEZISKOVÝ SEKTOR

Neziskový sektor se dělí na:

- neziskový veřejný sektor,
- neziskový soukromý sektor,
- sektor domácností.

Slouží především k uspokojování potřeb v oblastech vzdělávání, kultury, zdravotnictví, sociálních služeb, charity, životního prostředí a veřejné správy.

1.1 Neziskové organizace

Dosud žádný platný předpis v České republice neupravuje pojem neziskové organizace. (Otrusinová a Kubíčková, 2011, s. 1)

Hospodaří na neziskovém principu a jsou součástí neziskového sektoru. Primárně slouží k plnění veřejně prospěšných cílů a zabezpečují veřejné statky a služby. Neziskové organizace jsou právnické subjekty, jejich účelem ale není vytvářet zisk. Nejsou zakládány za účelem podnikání. (Peková, 2012, s. 42)

Mohou být financovány z veřejných rozpočtů, ale nemusí. Patří sem například obce, organizační složky státu, územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy, veřejné vysoké školy, občanská sdružení, politické strany, zájmová sdružení právnických osob a jiné. (Otrusinová a Kubíčková, 2011, s. 2)

Pro odlišení typu organizace jsou významné charakteristiky – např. kdo je jejich zřizovatel nebo zakladatel. Pokud je organizace zřízena státem (prostřednictvím ministerstva a ústředních správních orgánů) a územní samosprávou, jde o vládní neziskovou organizaci. Jestliže je založena soukromým subjektem, církevním apod., jde o obecně prospěšnou společnost, nadaci, nadační fond a další. Další významnou charakteristikou je vlastnictví a podle jakého práva organizace vzniká, případně zaniká. Stát a územní samospráva zřizuje veřejnoprávní neziskové organizace podle veřejného práva a majetek je ve veřejném vlastnictví. Soukromoprávní neziskové organizace jsou zřizovány podle soukromého práva a majetek je v soukromém vlastnictví. (Peková, 2012, s. 42)

Neziskové organizace by měly být dobrými správci prostředků, které obdrží k výkonu jejich poslání. Ať už jsou to příspěvky ve formě darů, státních dotací, členských příspěvků nebo příjmy z jiné činnosti. Tschirhart (2012) uvádí, že tyto organizace neexistují, aby vy-

tvářeli zisk soukromým majitelům, jako podniky založené za účelem podnikání. Neziskové organizace nemají vlastníky nebo akcionáře, kteří mají podle zákona podíl na zisku organizace. Jakékoliv zisky vytvoří, tyto by měly být přiděleny zpět k naplňování poslání organizace. Neziskové organizace často fungují v oblastech, kde chybí trhy, jako je poskytování potravin a přístřeší těm, kteří na ně nemají peníze. Mohou také poskytovat lidem místa k setkání s jinými lidmi, kteří sdílí jejich zájmy a hodnoty. Kromě toho poskytují služby, které vláda poskytovat nemůže. Jádrem takové organizace je pečovat a udržovat hodnoty a identitu jejich členů. (Tschirhart a Bielefeld, 2012, s. 7)

Přímo nebo nepřímo ovlivňují mnoho aspektů našeho života, včetně školství, zdravotnictví, duchovnosti, rekreace, bezpečnosti, zpráv a informací a bydlení. Významně přispívají k hospodářskému blahobytu prostřednictvím zaměstnání lidí a dalších aktivit.

Vzhledem k roli, kterou neziskové organizace mají v životech a komunitách lidí, mají zvýšenou odpovědnost hospodařit efektivně a eticky. Organizace, které jsou považovány za nevhodně nebo neeticky jednající, jen těžko přilákají podporu ve formě zdrojů financování. (Tschirhart a Bielefeld, 2012, s. 8)

2 PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

2.1 Charakteristika příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace patří do neziskového sektoru a jsou právnickými osobami.

2.2 Členění příspěvkových organizací

Podle zřizovatele rozlišujeme dvě formy těchto organizací:

- státní příspěvkové organizace,
- příspěvkové organizace územních samosprávných celků.

2.2.1 Státní příspěvková organizace

Je zřizována státem (organizační složkou státu), je právnickou osobou, vykonává hlavní činnost, která je definována zřizovací listinou nebo přímo zákonem. Svou hlavní činnosti může vykonávat za úplatu. Hospodaří s prostředky, které přijímá ze státního rozpočtu, s prostředky ze svých fondů a s prostředky získaných jinou činností, popřípadě s dary a s prostředky ze zahraničí. Lze zřídit pouze zákonem a zaniká pouze se souhlasem státu. (Merlíčková Růžičková, 2011, s. 37)

2.2.2 Příspěvková organizace územních samosprávných celků

Tyto příspěvkové organizace zřizují územní samosprávní celky a jsou zpravidla neziskové. O vzniku (zániku) rozhoduje zřizovatel, ke vzniku dochází vydáním zřizovací listiny. Zřizovací listina musí vymezovat název zřizovatele, hlavní účel, předmět činnosti a okruhy doplňkové činnosti, název a sídlo příspěvkové organizace, označení statutárních orgánů, majetek předávaný organizaci do správy, dobu, na kterou je organizace zřízena. Tuto skutečnost musí oznámit Ústřednímu věstníku České republiky nejpozději do 15 dnů. Příspěvková organizace je zapsána v obchodním rejstříku na návrh zřizovatele, který následně provádí kontrolu hospodaření organizace. (Svobodová, 2008, s. 244)

„Mezi příspěvkové organizace byla od ledna 2003 zařazena předškolní a školská zařízení a školy, a to na základě novely zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. Zákon byl zrušen zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).“ (Merlíčková Růžičková, 2011, s. 43)

Pro potřeby této práce se budu dále zabývat pouze příspěvkovými organizacemi zřízenými územními samosprávnými celky (ÚSC).

2.3 Doplnková činnost

Provozování jiné nebo doplňkové činnosti může organizaci povolit zřizovatel. Tato činnost by měla navazovat na hlavní činnost organizace a nesmí ji narušovat. Podmínky provozování doplňkové činnosti obvykle stanovuje zřizovatel ve zřizovací listině. Nejčastější podmínka je, aby doplňková činnost nebyla ztrátová (tato podmínka je pro státní příspěvkové organizace povinná). Zákonem je stanoveno sledovat doplňkovou činnost odděleně od činnosti hlavní (například při vedení účetnictví). Pokud to lze, je třeba oddělit i zaměstnance.

Voltnerová(2011) říká, že: *„Pokud by došlo ke kolizi hlavní a doplňkové činnosti, nikdy nesmí dostat přednost činnost doplňková, byť by to pro organizaci bylo ekonomicky výhodné.“* (Maderová Voltnerová a Tégel, 2011, s. 57)

3 ÚČETNICTVÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ

Příspěvkové organizace se řídí zákonem č. 563/1992 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a také vyhláškou Ministerstva financí ČR č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. 1. 2010 vstoupily v platnost České účetní standardy, příspěvkové organizace se řídí standardy 701 – 710. (Otrusínová, 2011, s. 7)

Směrná účtová osnova

Je členěna na účtové třídy, účtové skupiny a syntetické účty. Toto členění je pro všechny závazné včetně číselného označení. Pro tyto účetní jednotky zůstalo povinné třístupňové číslování účtů pro nutnost srovnatelnosti účtování všech účetních jednotek vzhledem ke státnímu rozpočtu. Syntetické účty lze pro potřeby účetní jednotky dále členit na analytické účty. U příspěvkových organizací je povinné čtyřmístné analytické vedení účtů. (Česko, 2009)

Pro uspořádání a označování podrozvahových účtů a jejich případné členění na účty analytické, sestaví účetní jednotka účtový rozvrh, v němž budou uvedeny syntetické, analytické a podrozvahové účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů a k sestavení účetní závěrky. (Česko, 2009)

Tabulka 1 – Porovnání směrné účtové osnovy s osnovou pro podnikatele (vlastní zpracování)

500/2002 Sb.		410/2009 Sb.	
0	Dlouhodobý majetek	0	Dlouhodobý majetek
1	Zásoby	1	Zásoby a opravné položky
2	Finanční účty	2	Účty rozp. hosp., fin. maj., úvěry a půjčky
3	Zúčtovací vztahy	3	Zúčtovací vztahy
4	Kapitálové účty a dl. závazky	4	Jmění, fondy, VH, rezervy, závazkové účty
5	Náklady	5	Náklady
6	Výnosy	6	Výnosy
7	Závěrkové a podrozvahové účty	7 a 8	Vnitroorganizační účetnictví
	-	9	Podrozvahové účty

3.1.1 Specifika ve výkazech

Rozvaha

Část s fixními aktivy se v podstatě neliší. V části oběžných aktiv jsou odlišnosti v jiném seskupení zásob a finančního majetku, podstatnější rozdíl ale nalezneme u pohledávek. Příspěvkové organizace je odlišují pouze druhově a jsou zde zahrnuty i pohledávky z titulu dotací. Kapitál je zde nahrazen fondy a na rozdíl od obchodních společností, kde je možné zachycovat za minulá období zvlášť zisk a zvlášť ztrátu, u příspěvkové organizace je toto nahrazeno jedinou položkou. Rezervy účtují pouze zákonné a krátkodobé závazky jsou druhově bohatší. Veškeré položky musí být v korunách s přesností na 2 desetinná místa. (Kraftová, 2002, s. 66 – 74)

Výkaz zisku a ztráty

Výsledek hospodaření není zachycován stupňovitě (provozní, finanční, z běžné činnosti a z mimořádné činnosti). Ve výnosech je nejdůležitější položka – provozní dotace. Údaje jsou uváděny za běžné a minulé období, jednotlivé položky jsou rozčleněny podle toho, zda souvisí s hlavní nebo hospodářskou (doplňkovou) činností. (Kraftová, 2002, s. 74 – 78)

Příloha

Příspěvkové organizace mají stanovený standardizovaný formulář k účetní závěrce. (Kraftová, 2002, s. 78)

4 HOSPODAŘENÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ ÚSC

Příspěvková organizace hospodaří na základě rozpočtu. Rozpočet musí být vyrovnaný a obsahuje jen náklady a výnosy, které souvisí s hlavní činností této organizace. Organizace musí plnit dané úkoly co nejhospodárněji a neměla by daný rozpočet překročit. (Máče, 2006, s. 125)

4.1 Majetkové fondy

Na těchto fondech je spravován majetek, který byl příspěvkové organizaci svěřen zřizovatelem. Organizace musí o takový majetek pečovat, spravovat ho a zajišťovat jeho reprodukci. (Nováková, 2009, s. 169)

4.1.1 Jmění účetní jednotky

Tato položka byla u příspěvkových organizací vytvořena v roce 2010 při přechodu na nový způsob vykazování ze zůstatků majetkových fondů. Prvním fondem byl fond dlouhodobého majetku (účet 901), který vyjadřoval zůstatkovou hodnotu užívaného majetku, vytvářel se postupně podle profinancování majetku. Druhým fondem byl fond oběžných aktiv (účet 902). Na tomto účtu se účtovalo především při vzniku organizace, při vzniku organizace se na něm už obvykle neúčtovalo. (Otrusínová a Kubíčková, 2011, s. 72)

4.2 Finanční hospodaření příspěvkových organizací ÚSC

Finanční hospodaření těchto organizací je upraveno zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. (Kraftová, 2002, s. 65)

Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky, které získává z vlastní činnosti, z rozpočtu zřizovatele, z vlastních fondů, ze zahraničí (včetně prostředků z rozpočtu Evropské unie) nebo doplňkovou činností.

Dále hospodaří s dotací na úhradu provozních výdajů, které plynou z rozpočtu Evropské unie, včetně určitého podílu státního rozpočtu a s dotací na úhradu provozních výdajů dle mezinárodních smluv. Pokud tyto prostředky nejsou vyčerpány do konce kalendářního roku, převedou se do rezervního fondu jako zdroj financování příštích let. Mohou být však použity pouze na již stanovený účel. (Svobodová, 2011, s. 244)

Jestliže organizace provozuje i jinou nebo doplňkovou činnost a vytváří zisk (zlepšený výsledek hospodaření), může takto získané prostředky použít jen ve prospěch a pro rozvoj

své hlavní činnosti. Organizace může dosahovat zlepšeného výsledku hospodaření i v rámci své hlavní činnosti (skutečné výnosy jsou spolu s přijatým provozním příspěvkem vyšší než provozní náklady). Z tohoto výsledku tvoří své peněžní fondy. (Nováková, 2009, s. 173)

Peněžní fondy příspěvkové organizace:

- rezervní fond,
- investiční fond,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Zůstatky těchto fondů jsou převáděny na konci roku do následujícího roku. (Peková a Pilný, 2002, s. 209)

4.3 Finanční fondy

Jde o formu interního financování, zdroje jsou tvořeny uvnitř účetní jednotky. Tvorba je vázaná na tvorbu zlepšeného výsledku hospodaření. Tvorba a použití fondů upravuje zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. (Máče, 2012, s. 183)

4.3.1 Rezervní fond

Rezervní fond (účet 413) slouží příspěvkové organizaci k motivaci pro dosahování lepšího výsledku hospodaření. Je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření. Výše přidělu podléhá schválení zřizovatele a je snížena o převody do fondu odměn. Rezervní fond může být také tvořen peněžními dary. (Peková a Pilný, 2011, s. 209)

Organizace tento fond používá:

- k rozvoji své činnosti,
- k překlenutí časových rozdílů mezi výnosy a náklady,
- k úhradě případných sankcí uložených za porušení rozpočtové kázně,
- k úhradě předchozích ztrát. (Svobodová, 2008, s. 245)

Část svého rezervního fondu může organizace převést do investičního fondu, ale pouze se souhlasem zřizovatele.

Tabulka 2 – Příklad účtování rezervního fondu (Otrusinová, 2011, s. 23)

Účetní operace	MD	D
Tvorba rezervního fondu ze zlepšeného VH	431	413
Použití fondu na úhradu zhoršeného VH min. let	413	432
Čerpání na úhradu nákladů nekrytých rozpočtem	413	648

4.3.2 Investiční fond

Příspěvková organizace vytváří investiční fond (účet 416) především k financování svých investičních potřeb. Mezi zdroje tohoto fondu patří:

- odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, které jsou prováděny dle odpisového plánu schváleného zřizovatelem,
- investiční dotace z rozpočtu zřizovatele,
- investiční příspěvky ze státních fondů,
- výnosy z prodeje hmotného investičního majetku, pokud to schválí zřizovatel,
- účelové investiční dary a příspěvky od jiných subjektů,
- převod z rezervního fondu v zřizovatelem povolené výši. (Nováková, 2009, s. 182)

Fond se používá:

- k financování investičních výdajů (popřípadě investičních příspěvků),
- k úhradě investičních úvěrů a půjček,
- k odvodu do rozpočtu zřizovatele, je-li takový odvod uložen,
- k posílení zdrojů, které jsou určeny na financování údržby a oprav nemovitého majetku ve vlastnictví zřizovatele, který organizace jej používá ke své činnosti (jsou převedeny do výnosů organizace). (Nováková, 2009, s. 182-183)

Tabulka 3 – Příklad účtování investičního fondu (Otrusinová, 2011, s. 25)

Účetní operace	MD	D
Tvorba fondu z investičních dotací	401 (403)	416
Tvorba z výnosů z prodeje majetku	401	416
Rozdíl mezi výnosem z prodeje a zůstatkovou cenou	548	416
Čerpání k financování investičních výdajů	416	401

4.3.3 Fond odměn

Tvoří se ze zlepšeného výsledku hospodaření organizace do výše jeho 80%, nejvýše ale do výše 80% stanoveného limitu mzdových prostředků. Tvorba fondu (účet 411) je prováděna organizací po skončení kalendářního roku. Výši zlepšeného výsledku hospodaření stejně jako přiděl schvaluje zřizovatel, jako je tomu i u rezervního fondu. Z fondu jsou hrazeny odměny zaměstnancům. Přednostně se hradí případné překročení prostředků na mzdy, zjišťované podle zvláštního právního předpisu. Do fondu odměn nelze převádět prostředky z jiných fondů organizace. (Nováková, 2009, s. 174)

Tabulka 4 – Příklad účtování fondu odměn (Otrusinová, 2011, s. 21)

Účetní operace	MD	D
Čerpání fondu odměn	411	648
Tvorba fondu odměn ze zlepšeného VH	431	411

4.3.4 Fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP)

FKSP (účet 412) je typ sociálního fondu. Je tvořen základním přidělem, který od 1. 1. 2011 činí 1% z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů. Dále jej tvoří náhrady škod a pojistná plnění od pojišťovny, které souvisí s majetkem pořízeným z tohoto fondu a peněžní a jiné dary, které jsou určeny do fondu. Je používán k financování kulturních, sociálních a dalších potřeb zaměstnanců. Prostředky FKSP může organizace využívat k poskytování příspěvků výhradně na činnosti, které sama organizuje nebo spoluorganizuje. Plnění může pořídit i od právnické nebo fyzické osoby (například cestovní kanceláře). Fond nelze použít pro zaměstnance, kteří mají uzavřenou dohodu o provedení práce, dohodu o pracovní činnosti a u učňů. (Otrusinová, 2011, s. 21)

Prostředky fondu musí být uloženy na samostatném bankovním účtu (účet 243) – fond je tvořen zálohově. Výdaje tohoto fondu se neúčtují do nákladu, došlo by ke zkrácení výsledku hospodaření. Jde pouze o čerpání fondu. (Otrusinová, 2011, s. 21)

Na co lze příspěvek poskytnout upravuje §4 až §14 vyhlášky č. 114/2002 Sb., jde například o příspěvky na závodní stravování, dary při životním jubileu (poskytování darů nesmí překročit 15% z tvorby FKSP za kalendářní rok), zaměstnancům lze také poskytovat půjčky, příspěvky na rekreaci a ubytování prostřednictvím rekreačních poukazů a další. Tyto příspěvky nejsou zdaňovány. (Krbečková a Plesníková, 2012, s. 13)

Tabulka 5 – Příklad účtování FKSP (Otrusinová, 2011, s. 22)

Účetní operace	MD	D
Čerpání z FKSP - nepeněžitě plnění	412	321
Tvorba FKSP	527	412
Půjčka zaměstnanci	335	243
Splátka půjčky od zaměstnance	243	335

5 ZÁKLADNÍ ŠKOLY ZŘÍZENÉ ÚSC

„Většina základních škol hospodaří jako příspěvkové organizace, a proto se musí řídit zákony a vyhláškami o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky.“ (Peková a Pilný, 2002, s. 229)

5.1 Financování vzdělání

V České republice se vzdělávání financuje převážně z veřejných rozpočtů. Převažující část prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), cca 70%. Stát hraří tzv. přímé náklady. Například v roce 2011 připadalo na školství z celkových výdajů státního rozpočtu 10,77%, což činilo 1 179 mld. Kč. (Peková, Pilný a Jetmar, 2012, s. 244) Podrobněji výdaje na vzdělávání, konkrétně na základní školy, přibližuje graf 1.

Další finanční prostředky plynou z rozpočtů zřizovatelů škol – krajů a obcí. Obce mohou se souhlasem Odboru školství krajských úřadů (OŠ KÚ) zřizovat mateřské a základní školy. Tato zařízení spravují tím, že zajišťuje investiční výdaje a neinvestiční náklady – tzv. provozní náklady. (Peková a Pilný, 2002, s. 229)

Přímé náklady na vzdělávání:

- prostředky na platy, náhrady platů a odměny za pracovní pohotovost,
- odstupné,
- výdaje na úhradu pojistného,
- přiděly do FKSP,
- výdaje na učební pomůcky, učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně. (Hyánek, Prouzová a Škarabelová, 2007, s. 160)

Provozní náklady (neinvestiční náklady):

- povinné pojištění zaměstnanců,
- výdaje na školení zaměstnanců,
- cestovné, stravování zaměstnanců aj. (Hyánek, Prouzová a Škarabelová, 2007, s. 160)

Prostředky z rozpočtů jsou rozdělovány podle normativů – podle průměrných výdajů na jednoho žáka.

Peková (2002, s. 232) definuje finanční normativ jako „částku vyjádřenou v Kč, která udává průměrný příspěvek státu (dotační minimum) na pokrytí nákladů spojených s příslušnou činností (vzdělávání) na jednoho žáka na určitém typu školy za jeden rok.“

5.2 Hospodaření základní školy

Hlavní příjem základní školy jsou dotace, které poskytuje MŠMT ze svého rozpočtu prostřednictvím příslušného OŠ KÚ. Pokud škola dosáhne zlepšeného výsledku hospodaření, tuto částku si může ponechat do dalšího období, aniž by přišla o přidělené prostředky pro následující rok.

Hlavní výdajové položky na provoz základní školy patří náklady na mzdy (zhruba 60-65%), pojištění zaměstnanců a příděl do FKSP, náklady na energii, daně a poplatky. Mezi další příjmové položky patří již zmíněné dotace od zřizovatele, prodej materiálu a majetku, úroky z finančních prostředků. (Peková a Pilný, 2002, s. 229)

O hospodaření s prostředky v regionu rozhodují instituce, které ve školství vykonávají státní správu – obce, OŠ KÚ, MŠMT, Česká školní inspekce, ředitelé škol a školské rady. (Peková, Pilný a Jetmar, 2008, s. 319)

Odbor školství krajského úřadu

Dřívější školské úřady, které působily na jednotlivých okresech, nahradily odbory školství KÚ. Kromě vysokých škol řídí veškeré školství v kraji. Přiděluje finanční prostředky jednotlivým školám. Zřizuje, ruší a zabezpečuje základní umělecké školy, zařízení školního stravování, zařízení výchovného poradenství (pedagogicko psychologické poradny), speciální základní školy při zdravotnických zařízeních, školní zotavovací zařízení, střediska služeb školám a plavecké školy. Kontroluje hospodaření s prostředky a provádí finanční vypořádání. (Pilný, 2012, s. 280)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT reguluje regionální školství **limity**. Těmito limity omezuje prostředky na mzdy, počet zaměstnanců a stanovuje průměrný měsíční plat. Pilný (2012, s. 246) předpokládá, že limity pro počet zaměstnanců se budou v budoucnu snižovat vzhledem ke snižujícímu se počtu narozených dětí. Tento pokles bude nejvýraznější právě v regionálním školství.

Ředitel školy

Za celkový chod školy a hospodaření, tzn. za efektivní využívání prostředků, odpovídá ředitel školy. Rozhoduje o využívání svěřených prostředků, o přiznání a odnětí stipendia a o výši jednotlivých příspěvků (např. příspěvek na úhradu nákladů ústavní a ochranné výchovy). (Pilný, 2012, s. 256)

Česká školní inspekce

Kromě jiného kontroluje, zda jsou hospodářské prostředky využívány efektivně a zda jsou dodržovány obecně závazné právní předpisy. (Pilný, 2012, s. 281)

Školská rada

Zřizuje ji zřizovatel, stanoví počet členů a vydá její volební řád. Třetina členů je jmenována zřizovatelem, třetinu volí pedagogičtí pracovníci školy a třetinu zákonní zástupci nezletilých žáků nebo zletilí studenti. Funkční období člena rady jsou 3 roky- Členem nemůže být ředitel, ale pokud je přizván k jejímu jednání, musí se ho zúčastnit. Školská rada se vyjadřuje k hospodaření s prostředky z rozpočtu.

Ve spoustě škol doposud fungují tzv. sdružení rodičů a přátel školy, která byla zastupitelským orgánem rodičů před rokem 1989. (Pilný, 2012, s. 281)

6 FINANČNÍ ANALÝZA

Je důležitá pro hodnocení úspěšnosti finančního řízení pro každou organizaci bez rozdílu právní normy a zdrojů financování. Ve veřejném sektoru má ale analýza jistá specifika. Nástroje analýzy musí respektovat odlišnosti u neziskových organizací. Některé ukazatele je tedy potřeba upravit, například rentabilitu vyhodnocovat u doplňkové činnosti, u hlavní činnosti pouze sledovat míru ztrátovosti. Finanční analýza musí být vždy účelná, aplikovatelná a informačně efektivní.

Cílem neziskových organizací není dosahování zisku a jeho maximalizace, ale samofinancování. Aby náklady uhrazovaly ze svých výnosů. Žádoucí je zisk v nulové hodnotě, případně větší než nula, ale není nutná jeho maximální hodnota. (Otrusinová a Kubičková, 2011, s. 111)

6.1 Informační zdroje pro finanční analýzu

Rozvaha

Rozvaha je nejdůležitějším účetním výkazem. Dělí se na aktiva (fixní, oběžná a přechodná) a pasiva (vlastní kapitál, cizí kapitál a přechodná pasiva). Příspěvkové organizace vykazují stav k 1. 1. a k datu, které odpovídá pokynu Ministerstva financí – 30. 6. a 31. 12. Problémem rozvahy je, že nepracuje s časovou hodnotou peněz a neinformuje o dynamice společnosti. (Kraftová, 2002, s. 66)

Výkaz zisku a ztráty, příloha

Zachycuje výnosy a náklady dosažené v určitém období, které ovlivnily výsledek hospodaření. Příloha doplňuje informace v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty. Příspěvkové organizace mají pro přílohu standardizovaný formulář. (Kraftová, 2002, s. 74-78)

6.2 Absolutní ukazatele

6.2.1 Horizontální analýza

$$\Delta = \frac{ukazatel_{t+1} - ukazatel_t}{ukazatel_t} \times 100$$

Zjišťujeme změnu určité položky v účetním výkazu proti přecházejícímu roku. Změna je sledována v absolutní výši, i v relativní (percentuální). (Máče, 2006, s. 29)

6.2.2 Vertikální analýza

Srovnává účetní výkazy sledovaného roku s výkazy z minulých let. Procentní podíly jednotlivých položek aktiv podávají informaci, do jakých aktiv byl investován kapitál a na straně pasiv podává přehled o tom, jak byla tato aktiva financována. (Máče, 2006, s. 31)

6.3 Dílčí ukazatele pro municipální organizaci

6.3.1 Ukazatele autarkie

Ukazují, jak je organizace soběstačná. Autarkie může být hodnocena na výnosově nákladové bázi a má v sobě obsaženy účetní principy. Anebo je hodnocena na příjmově výdajové bázi a je nutné rozlišit toky peněz na provozní a celkové. (Kraftová, 2002, s. 101)

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

$$A_{H\check{c}} = \left(\frac{V_{H\check{c}}}{N_{H\check{c}}} \right) \times 100$$

$V_{H\check{c}}$ – výnosy z hlavní činnosti

$N_{H\check{c}}$ – náklady z hlavní činnosti

Ukazuje, jak je organizace schopná pokrýt své náklady dosaženými výnosy. Pokud je hodnota ukazatele vyšší než 100%, jsou příjmy dostačující, v opačném případě je potřeba najít příčiny nepokrytí výdajů příjmy. (Kraftová, 2002, s. 102)

6.3.2 Ukazatele rentability

Vyjadřují výkonnost subjektu, měří schopnost vytvářet nové zdroje, hodnotí efektivnost. U municipálních firem představuje tato oblast jeden z nejdiskutovanějších problémů, jelikož zisk není pro tyto firmy hlavním smyslem jejich činnosti. (Kraftová, 2002, s. 105)

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

$$r_{D\check{c}} = \frac{HV_{D\check{c}}}{N_{D\check{c}}} \times 100$$

$HV_{D\check{c}}$ – hospodářský výsledek z doplňkové činnosti

$N_{D\check{c}}$ – náklady doplňkové činnosti

Je to nejpřísnější ukazatel efektivnosti. Poměřuje výnosy a náklady doplňkové činnosti, která byla schválena zřizovatelem, za účelem získat prostředky na financování hlavní činnosti. Pokud by se výsledek ukazatele blížil nebo již byl v záporných hodnotách, je nutné zvážit změny v hospodaření v této oblasti nebo doplňkovou činnost zrušit úplně. (Kraftová, 2002, s. 107)

Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů doplňkové činnosti ve vztahu k Ψ

$$HUN = \frac{N_{D\check{C}}}{V_{D\check{C}}}$$

VDC – výnosy z doplňkové činnosti Ψ - zlomový faktor (hodnota = 0,6180339)

NDČ – náklady z doplňkové činnosti

Čím vyšší je ziskovost doplňkové činnosti, tím je efektivnější. Znak Ψ slouží jako zlomový faktor. Čím blíže je hodnota tohoto ukazatele zlomovému faktoru, tím lepší ekonomický výsledek doplňková činnost vykazuje. U municipálních firem se většinou nepředpokládá, že překročí tuto hodnotu, proto je ekonomický výsledek doplňkové činnosti hodnocen pozitivněji, čím více se blíží zlomovému faktoru. (Kraftová, 2002, s. 110)

6.3.3 Ukazatele likvidity

Lze je vypočítat i interpretovat stejně jako u podnikatelských subjektů. Vyjadřují schopnost podniku hradit své závazky. Rozlišují se tři stupně likvidity – běžná, pohotová a hotovostní. (Otrusínová a Kubičková, 2011, s. 100)

Jsou to nejčastěji hodnocené ukazatele u municipálních firem. Nejčastěji je předmětem likvidita hotovostní, ale záleží na tom, v jaké výši má pohledávky a zásoby. (Kraftová, 2002, s. 114)

Pohotová likvidita

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{peníze} + \text{krátkodobé pohledávky}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Výpočet je podobný jako u běžné likvidity, ale oběžná aktiva nejsou zahrnuta celá. Hodnota ukazatele by měla být 1. Poměr menší než 1 je znakem nesolventnosti, naopak poměr nad 1 svědčí o neefektivním využívání financí. (Knápková, Pavelková a Šteker, 2013, s. 92)

Hotovostní (okamžitá) likvidita

$$\text{Hotovostní likvidita} = \frac{\text{peníze}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Ukazatel by se měl pohybovat v rozmezí 0,2 až 0,5. Vysoké hodnoty obvykle značí neefektivní využití finančních prostředků, ale především na konci roku nebo na začátku fungování organizace bývá tato hodnota u neziskových organizací vyšší. (Knápková, Pavelková a Šteker, 2013, s. 92)

6.3.4 Ukazatele aktivity

Jsou to doplňující ukazatele, prolínají se v nich ukazatele ostatních oblastí. Tyto ostatní ukazatele mohou totiž významným způsobem popisovat dopady, které má způsob řízení organizace na její efektivnost (hospodárnost). Měří schopnost organizace využívat vložené prostředky. Správné hospodaření organizace značí rostoucí hodnota těchto ukazatelů. (Kraftová, 2002, s. 119)

Obrat kapitálu

$$\text{Obrat kapitálu} = \frac{\text{výnosy}}{\text{celkový kapitál}}$$

Patří mezi základní ukazatele výkonnosti vložených zdrojů. Ukazuje, kolikrát se vložený kapitál vrátí na základě stanoveného ocenění produkce. Cílem organizace je maximalizovat tento ukazatel. (Kraftová, 2002, s. 120)

Doba obratu pohledávek

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\emptyset \text{ hodnota pohledávek}}{\frac{\text{výnosy}}{360}}$$

Doporučuje se využít ke zjištění vývoje úrovně pohledávek ve vztahu k výnosům. Je možné si místo standardní hodnoty vytvořit vlastní kritérium pro hodnocení doby obratu pohledávek. Cílem je minimalizovat tento ukazatel. (Kraftová, 2002, s. 122)

Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a závazků

$$\text{Poměr doby obratu} = \frac{\left(\frac{\emptyset \text{ výše pohledávek}}{\text{výnosy}} \right)}{\left(\frac{\emptyset \text{ výše závazků}}{\text{náklady}} \right)}$$

Cílová hodnota ukazatele je 1. Čím je hodnota vyšší než 1, tím později jsou pohledávky spláceny a je potřeba tuto dobu zkrátit (zkrátit dobu splatnosti faktur). Řízení této oblasti u municipální firmy by mělo vést ke snižování doby splatnosti pohledávek a zvyšování doby splatnosti závazků. Pokud je hodnota naopak nižší než 1, organizace může zvyšovat dobu splatnosti pohledávek bez toho, aby ohrozila svou solventnost. (Kraftová, 2002, s. 124)

6.3.5 Ukazatele financování

V ziskovém sektoru patří k nejvýznamnějším, ale u municipálních firem mají odlišnou pozici. Je potřeba odlišit financování provozní a investiční. Vzhledem ke způsobu financování, u těchto firem zpravidla převažují vlastní zdroje nad dluhy. Dluhy v tomto případě mají krátkodobý charakter (nejčastěji závazky vůči dodavatelům a zaměstnancům). Pro zjednodušení řadíme přechodná pasiva k cizímu kapitálu. (Kraftová, 2002, s. 126)

Míra finanční nezávislosti (stability)

$$\text{Míra finanční nezávislosti} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celkový kapitál}} \times 100$$

U příspěvkových organizací tento ukazatel většinou nabývá relativně vysoké hodnoty nad 70%. Platí, že dlouhodobý kapitál by měl krýt fixní aktiva. Tento ukazatel výrazně závisí na oborových odlišnostech a na vlastnictví (nevlastnictví) nemovitostí. Pokud hodnota klesne pod 50%, je tomuto ukazateli potřeba věnovat pozornost, hodnota pod 30% už značí nestabilitu organizace. (Kraftová, 2002, s. 127)

Síla finanční páky (míra zadluženosti vlastního kapitálu)

$$F_{FL} = 1 + \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Představuje míru zadluženosti vlastního kapitálu, která je zvětšena o 1. Finanční páka u municipálních firem většinou působí pozitivně vzhledem k časté absenci úročeného cizího kapitálu, tudíž úroková míra je nulová a cizí kapitál zvyšuje rentabilitu celkového kapitálu. (Kraftová, 2002, s. 132)

6.3.6 Ukazatele investičního rozvoje / útlumu

Tyto ukazatele nejsou obvykle řazeny do finanční analýzy firmy, ale mají značný význam pro municipální firmu, jelikož se tyto firmy pohybují v podmínkách, ve kterých nefungují

pravidla tržního mechanismu. Proto je potřeba posuzovat kvalitu a kvantitu jejich majetku, který umožňuje tvorbu veřejných prostředků. Na základě výsledků zjištění se rozhoduje o rozvoji (nebo útlumu) a o rozsahu pořizování majetku. (Kraftová, 2002, s. 133)

Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku

$$k_{ODM} = \frac{\sum PC - \sum ZC}{\sum PC} = 1 - \frac{\sum ZC}{\sum PC}$$

$\sum PC$ – souhrn pořizovacích cen dlouhodobého majetku

$\sum ZC$ – souhrn zůstatkových cen dlouhodobého majetku

Ukazatel udává, do jaké míry je majetek firmy opotřebován. Čím větší tato hodnota je, tím větší jsou potřeby získání investic. Hodnota je výrazně ovlivněna způsobem, kterým je majetek odepisován a je třeba rozhodnout, zda bude zahrnován i majetek neodepisovaný. (Kraftová, 2002, s. 134)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 O ORGANIZACI

7.1 Základní charakteristika

Adresa: Základní škola Oskol, Mánesova 3861, 767 01 Kroměříž

Ředitel: PaedDr. Oldřich Gejda

Telefon: 573 331 188

IČO: 70876649

Webové stránky: www.zsokol.cz

Škola byla zřízena rozhodnutím Školského úřadu v Kroměříži dne 7. února 1996. Zřizovací listina byla vystavena městem Kroměříž na základě usnesení zastupitelstva ze dne 14. prosince 1995. 1. ledna 2001 škola získala právní subjektivitu, byla vystavena nová zřizovací listina. Od 1. ledna 2005 vstoupil v platnost zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a prováděcí předpisy k tomuto zákonu a na jeho základě byly provedeny legislativní změny i v této škole.

Základní škola Oskol je úplná základní škola, jejíž moderně vybavená pavilónová budova je umístěna v parkovém prostředí sídliště Oskol. Součástí školy, které jsou zapsané ve školském rejstříku, tvoří škola, školní družina a školní jídelna. V současné době školu navštěvuje 478 žáků. Při škole pracuje Sdružení rodičů a přátel školy a také Školská rada.

7.2 Předmět činnosti

- poskytuje základní vzdělání podle zákona č. 561/2004 Sb. a vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů a některých náležitostech plnění povinné školní docházky,
- zabezpečuje stravování žáků včetně zaměstnanců školy
- po splnění hlavních úkolů je oprávněna vykonávat vedlejší hospodářskou činnost hostinskou a realitní

7.3 Součásti školy

Škola

Je 22 třídní s kapacitou 660 žáků. V předcházejícím školním roce bylo využíváno všech 22 kmenových tříd, 8 odborných pracoven (jazyková pracovna, pracovna fyziky, chemie, pří-

rodopisu, informatiky, výtvarné a hudební výchovy), 2 tělocvičny a nově rekonstruovaný sportovní areál. Z toho bylo 14 klasických tříd, 8 tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a 2 třídy s rozšířenou výukou tělesné výchovy. Pro další školní rok bylo při únorovém zápise 2014 zapsáno do prvních tříd 75 žáků.

Školní družina

Projektována je pro 5 oddělení s kapacitou 120 žáků. Ve skutečnosti byla v minulém školním roce vyžita 3 oddělení a k docházce bylo zapsáno 88 dětí. Družina je v provozu ráno od 6:30 do 7:45 hodin před začátkem vyučování a od 11:30 do 16:00 hodin po skončení vyučování.

Školní jídelna

Zajišťuje stravování žáků, závodní stravování zaměstnanců a v rámci doplňkové činnosti umožňuje stravování externích osob. Objednávky probíhají prostřednictvím elektronických čipů.

Počty žáků a učitelů v jednotlivých školních letech

Počet žáků má doposud rostoucí trend, zatímco počet pedagogických pracovníků je víceméně konstantní.

Tabulka 6 – Počty žáků a učitelů školy (interní zdroje organizace)

Školní rok	Počet žáků	Počet učitelů
2011/2012	366	34
2012/2013	382	33
2013/2014	414	34

8 ÚČETNICTVÍ ORGANIZACE

Organizace se řídí zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů a prováděcí vyhláškou k zákonu o účetnictví č. 410/2009 Sb. Také se musí řídit Českými účetními standardy č. 7xx. Má vypracované vlastní vnitřní účetní směrnice, které jsou schváleny zřizovatelem.

Organizace povinně sestavuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohou. Protože vede účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, nemá povinnost sestavovat výkaz o změnách vlastního kapitálu ani přehled o peněžních tocích.

Tyto výkazy v rámci účetní závěrky sestavuje pravidelně každý měsíc pro své potřeby a každé čtvrtletí pro potřeby zřizovat. Samozřejmostí je závěrka na konci roku, která se rovněž předkládá zřizovateli. Výkazy organizace jsou zveřejňovány na portále www.justice.cz. Položky výkazů jsou vedeny v Kč s přesností na 2 desetinná místa.

Jelikož má organizace schválený provoz doplňkové činnosti, musí ji sledovat a vykazovat odděleně od činnosti hlavní. Výsledek hospodaření, který je dosažen z doplňkové činnosti, mohla organizace až do roku 2012 použít pro další účely jak uznala za vhodné. Od roku 2013 ale toto podléhá schválení zřizovatelem.

Majetek odepisuje rovnoměrně – měsíčně, na základě odpisového plánu, který schvaluje zřizovatel. Majetek i závazky jsou ponechávány v historických cenách.

Jednou za rok je prováděna inventarizace, která probíhá od listopadu do ledna na základě plánu. Stav jednotlivých položek jsou zjišťovány k 31.12.. Je sestavována inventarizační komise, která čítá 4 osoby.

Pro vedení účetnictví používá ekonomka účetní program Gordic software a účetní knihy (deník, hlavní kniha, kniha podrozvahových a analytických účtů).

Rozpočet je stanovován na základě finančních plánů, které jsou předkládány zřizovateli a ten dle nich určí příspěvek na provoz. Rozpočet je sestavován jako vyrovnaný, náklady nikdy nesmí být vyšší než výnosy. Organizace si tento stav pečlivě hlídá. Dotace ze Zlínského kraje je určována na základě příspěvku na žáka.

9 HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

9.1 Majetek organizace

Příspěvková organizace hospodaří s majetkem, který jí byl svěřen zřizovatelem na základě smlouvy o výpůjčku. Předmětem smlouvy je budova a pozemek, na kterém se budova nachází. Budova slouží k zajištění provozu základní školy. V době, ve které nejsou dočasně plně využity kapacity sloužící k plnění úkolů v hlavní činnosti, je organizace oprávněna tyto kapacity přenechat třetím osobám. Tuto budovu a pozemek organizace neeviduje ve své rozvaze vzhledem k tomu, že jde o výpůjčku, nalezneme je pouze v podrozvaze a nezvyšují tak vlastní kapitál organizace. Veškeré náklady na opravy a udržování budovy hradí organizace sama, daň z nemovitosti hradí zřizovatel. Dále organizace hospodaří s vlastním majetkem (např. vybavení učeben). (interní zdroje organizace)

9.2 Finanční fondy

Organizace vytváří fond kulturních a sociálních potřeb, rezervní fond, investiční fond a fond odměn.

Fond kulturních a sociálních potřeb

V roce 2012 byl fond čerpán ve výši 195 276 Kč (z toho 80 916 Kč na stravování, 24 570 Kč příspěvky na rekreaci, 11 390 Kč příspěvky na kultury a sport, 2 000 Kč poskytnuté dary, 44 400 Kč příspěvky na penzijní připojištění a 32 000 Kč ostatní užití fondu).

V roce 2013 čerpání činilo 140 568 Kč (z toho 89 718 Kč stravování, 3 000 Kč poskytnuté dary, 47 850 Kč příspěvky na penzijní připojištění).

V roce 2014 byl fond čerpán v celkové výši 154 300 Kč (z toho 92 700 Kč stravování, 13 000 Kč poskytnuté dary, 48 600 Kč úhrada příspěvku na penzijní připojištění).

Tvorba fondu byla ve všech letech pouze ze základního přidělu, který činí 1% ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů.

Tabulka 7 – Tvorba a čerpání FKSP v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

		2012	2013	2014
FKSP	Počáteční stav	238 842,50	164 535,50	149 838,50
	Tvorba	120 969,00	125 871,00	138 174,00
	Čerpání	195 276,00	140 568,00	154 300,00
	Konečný stav	164 535,50	149 838,50	133 721,50

Rezervní fond

V roce 2012 fond čerpán nebyl, tvorba činila 1 111 684,55 Kč (z toho 44 950,35 Kč ze zlepšeného VH, 1 043 451,20 Kč nespotřebované dotace z rozpočtu EU, 25 312 Kč neúčelové dary a 2 029 Kč účelové peněžní dary).

V roce 2013 byl čerpán v částce 985 840 Kč, přiděl do fondu 905 777,81 Kč (z toho 167 172,01 Kč ze zlepšeného VH, 732 296,80 Kč nespotřebované dotace z rozpočtu EU a 6 309 Kč neúčelové peněžní dary).

V roce 2014 činilo čerpání celkem 781 659 Kč (z toho 100 000 Kč posílení investičního fondu se souhlasem zřizovatele a 681 659 Kč ostatní čerpání) a tvorba fondu byla 41 069,42 Kč (z toho 51 777,42 Kč ze zlepšeného VH a 10 708 Kč neúčelové dary).

Tabulka 8 – Tvorba a čerpání rezervního fondu v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

		2012	2013	2014
Rezervní fond	Počáteční stav	15 104,84	1 126 789,39	1 046 727,20
	Tvorba	1 111 684,55	905 777,81	41 069,42
	Čerpání	-	985 840,00	781 659,00
	Konečný stav	1 126 789,39	1 046 727,20	306 137,62

Investiční fond

V roce 2012 fond nebyl čerpán, přiděl byl vytvořen ve výši odpisů částkou 121 116,70 Kč. V roce 2013 bylo čerpáno 337 230 Kč a tvorba fondu byla opět ve výši odpisů majetku v částce 79 846,41 Kč.

V roce 2014 byl fond čerpán ve výši 131 878 Kč a tvořen 207 649,35 Kč (z toho 107 649,35 Kč z odpisů a 100 000 Kč převod z rezervního fondu).

Tabulka 9 – Tvorba a čerpání investičního fondu v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

		2012	2013	2014
Investiční fond	Počáteční stav	151 181,60	272 298,30	14 914,71
	Tvorba	121 116,70	79 846,41	207 649,35
	Čerpání	-	337 230,00	131 878,00
	Konečný stav	272 298,30	13 914,71	90 686,06

Fond odměn

V roce 2012 nebyl fond čerpán, ani do něj nebyly přiděleny nové prostředky. V dalších letech fond čerpán opět nebyl, ale v roce 2013 byl přiděl 50 000 Kč a v roce 2014 to bylo 30 000 Kč.

Tabulka 10 – Tvorba a čerpání fondu odměn v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

		2012	2013	2014
Fond odměn	Počáteční stav	43 185,00	43 185,00	93 185,00
	Tvorba	-	50 000,00	30 000,00
	Čerpání	-	-	-
	Konečný stav	43 185,00	93 185,00	123 185,00

9.3 Rozpočet pro rok 2014**Príspevek zřizovatele (města Kroměříž) na provoz**

Pro rozpočtový rok 2014 byly celkové náklady stanoveny ve výši 3 770 500 Kč. Po odečtení výnosů z hlavní činnosti organizace 119 000 Kč, činil příspěvek na provoz 3 651 500 Kč. Z toho byl limit 45 000 Kč na platy, 15 300 Kč na zákonem stanovené odvody SP+ZP+FKSP a 3 710 200 Kč na ostatní náklady.

V příloze (P I) je uveden zpracovaný finanční plán provozních výdajů s rozvrženými náklady dle jednotlivých položek. Na základě tohoto plánu byl stanoven provozní příspěvek od zřizovatele.

Závazné ukazatele rozpočtu – Zlínský kraj

V rozpočtu bylo stanoveno 13 692 107 Kč na platy (12 235 481 Kč učitelé, 791 198 Kč zaměstnanci školní jídelny, 665 428 Kč zaměstnanci školní družiny), pro ostatní osobní náklady jako např. zaměstnanci na dohodu bylo určeno 41 000 Kč a pro ostatní neinvestiční výdaje (např. cestovné, školení a semináře zaměstnanců) 5 339 213 Kč. Celkem tedy částka na přímé vzdělávací výdaje (NIV) činila 19 072 320 Kč. V tomto rozpočtu byly také stanoveny účelové částky, a to 2 000 Kč na soutěže a přehlídky, 11 000 Kč na další cizí jazyk, 35 556 Kč na zvýšení platů (např. odměny za školní projekty) a 112 936 Kč na zvýšení platových tarifů.

Tabulka 11 – Počty žáků a NIV celkem na žáka v jednotlivých letech (vlastní zpracování)

Školní rok	Počet žáků	NIV celkem/ žák
2011/2012	366	49 825 Kč
2012/2013	382	49 825 Kč
2013/2014	414	50 423 Kč

9.4 Analýza účetních výkazů

9.4.1 Analýza majetkové struktury

Největší podíl na celkových aktivech mají oběžná aktiva, která v letech 2012 a 2013 dosahovala téměř 80%, v roce 2014 ale jejich výše poklesla, a to o 34%. Pokles byl způsoben razantním snížením krátkodobých pohledávek, kdy jejich výše klesla z téměř 2 milionů Kč na zhruba 300 tisíc Kč (pokles o 83%, konkrétně o 91% u dohadných účtů aktivních). Tento pokles je pro organizaci velmi pozitivní, protože prostředky, které byly „umrtvené“ v pohledávkách nyní může využít jinak a může zefektivnit své hospodaření. Oběžná aktiva jsou tvořena převážně krátkodobým finančním majetkem (v roce 2014 podíl přes 80%), a to hlavně prostředky na běžném bankovním účtu.

Druhou nejvyšší položkou celkových aktiv je dlouhodobý majetek, který tvoří cca 20%. Stavba (solární kolektor na střeše) je již plně odepsána, stejně jako drobný dlouhodobý hmotný majetek (mezi který se zařazují převážně různé nástěnné obrazy, tiskárny, kopírky, projektory, a další pomůcky pro výuku v hodnotě od 3 000 Kč do 40 000 Kč – brutto položky je přes 10 milionů Kč). Organizace nemá žádný dlouhodobý nehmotný či finanční majetek. Brutto samostatných movitých věcí činí 5 milionů Kč, netto hodnota činí zhruba 1,5 milionu Kč, proto můžeme říci, že tento majetek je již zhruba ze čtyř pětín odepsán. Téměř veškerý dlouhodobý majetek je již plně odepsán, to svědčí o značné opotřebovanosti majetku.

Výše celkových aktiv mezi roky 2012 a 2013 stoupla o 11%, v dalším roce ale klesla o 27%. Tento pokles byl opět zapříčiněn poklesem oběžných aktiv, který byl způsoben snížením krátkodobých pohledávek.

Tabulka 12 – Majetková struktura v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

	2012	2013	2014
Dlouhodobý majetek	1 313 670,40	1 559 881,99	1 572 938,64
DNM	-	-	-
DHM	1 313 670,40	1 559 881,99	1 572 938,64
DFM	-	-	-
Oběžná aktiva	5 059 094,26	5 573 285,79	3 657 042,81
Zásoby	224 746,81	200 883,50	254 554,39
Krátkodobé pohledávky	1 226 137,20	1 969 388,00	334 743,00
Krátkodobý finanční majetek	3 608 210,25	3 403 014,29	3 067 745,42
AKTIVA CELKEM	6 372 764,66	7 133 167,78	5 229 981,45

Tabulka 13 – Horizontální a vertikální analýza majetkové struktury v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014	12/13	13/14
Dlouhodobý majetek	20,61%	21,87%	30,08%	18,74%	0,84%
DNM	-	-	-	-	-
DHM	100,00%	100,00%	100,00%	18,74%	0,84%
DFM	-	-	-	-	-
Oběžná aktiva	79,39%	78,13%	69,92%	10,16%	-34,38%
Zásoby	4,44%	3,60%	6,96%	-10,62%	26,72%
Krátkodobé pohledávky	24,24%	35,34%	9,15%	60,62%	-83,00%
Krátkodobý finanční majetek	71,32%	61,06%	83,89%	-5,69%	-9,85%
AKTIVA CELKEM	100,00%	100,00%	100,00%	11,93%	-26,68%

9.4.2 Analýza finanční struktury

Z procentuálního rozboru je patrné, že v roce 2012 největší část pasiv připadala vlastnímu kapitálu (53%), ale v letech následujících jej převyšovaly cizí zdroje (55% a 53%). Cizí zdroje v posledním roce klesly vlivem snížení dlouhodobých závazků, krátkodobé závazky se naopak zvýšily (nejvyšší položkou krátkodobých závazků je zúčtování s institucemi sociálního a zdravotního pojištění).

Největší podíl na vlastním kapitálu má jmění účetní jednotky (v roce 2014 přes 70%), další významnou položkou jsou fondy účetní jednotky - přes 40%, v roce 2014 však došlo k poklesu na 26%, což bylo způsobeno především snížením rezervního fondu o téměř milion Kč. Fondy mají rostoucí tendenci, až na čerpání investičního a rezervního fondu. Výše celkových pasiv z roku 2012 meziročně stoupla o 12%, což bylo způsobeno zvýšením cizích zdrojů o téměř 32%. Další rok celková výše pasiv klesla o 27%, což bylo zapříčiněno především velkým poklesem dlouhodobých závazků (o 91%).

Tabulka 14 – Finanční struktura v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

	2012	2013	2014
Vlastní kapitál	3 357 070,82	3 165 745,04	2 483 770,67
Jmění účetní jednotky	1 490 107,62	1 747 491,21	1 771 719,86
Fondy účetní jednotky	1 606 808,19	1 304 665,41	653 721,18
Výsledek hospodaření b.ú.o.	217 172,01	81 777,42	37 690,63
Cizí zdroje	3 015 693,84	3 967 422,74	2 746 210,78
Rezervy	-	-	-
Dlouhodobé závazky	-	1 830 742,00	161 973,00
Krátkodobé závazky	3 015 693,84	2 136 680,74	2 584 237,78
PASIVA CELKEM	6 372 764,66	7 133 167,78	5 229 981,45

Tabulka 15 – Horizontální a vertikální analýza finanční struktury v období 2012 – 2014
(vlastní zpracování)

	2012	2013	2014	12/13	13/14
Vlastní kapitál	52,68%	44,38%	47,49%	-5,70%	-21,54%
Jmění účetní jednotky	44,39%	55,20%	71,33%	17,27%	1,39%
Fondy účetní jednotky	47,86%	41,21%	26,32%	-18,80%	-49,89%
Výsledek hospodaření b.ú.o.	6,47%	2,58%	1,52%	-62,34%	-53,91%
Cizí zdroje	47,32%	55,62%	52,51%	31,56%	-30,78%
Rezervy	-	-	-	-	-
Dlouhodobé závazky	-	46,14%	5,90%	100,00%	-91,15%
Krátkodobé závazky	100,00%	53,86%	94,10%	-29,15%	20,95%
PASIVA CELKEM	100,00%	100,00%	100,00%	11,93%	-26,68%

9.4.3 Analýza nákladů z hlavní činnosti

Největší položkou jsou mzdové náklady, které se na celkových nákladech podílí téměř 56% a s tím spojené náklady na zákonné sociální pojištění, které má téměř konstantní podíl 18% a je placeno zaměstnavatelem za zaměstnance. Druhou významnou položkou je spotřeba materiálu (potraviny pro přípravu obědů ve školní jídelně, pracovní sešity a pomůcky nakupované pro žáky) a samozřejmě spotřeba energie. Za zmínku stojí i opravy a udržování – opravy vybavení školní kuchyně, kotelny, vymalování tříd, oprava vybavení tříd (lavičky, tabule), kopírek, wc a každé 2 roky výměna hasičských přístrojů. Tato položka není sice až tak vysoká, ale má spíše rostoucí tendenci.

Celkové náklady mají rostoucí tendenci, což způsobuje růst mzdových nákladů (v roce 2014 o 14%) a spotřeby materiálu. Škola má každý školní rok více žáků, a proto je potřeba nakoupit více pracovních sešitů, učebnic a ostatních pomůcek, které si žáci kupují.

Tabulka 16 – Struktura nákladů HČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

	2012	2013	2014
Náklady z činnosti	22 099 689,51	23 987 360,04	25 605 068,58
spotřeba materiálu	1 649 266,76	1 995 790,08	2 403 798,63
spotřeba energie	1 735 010,78	1 755 454,20	1 493 168,58
opravy a udržování	708 239,50	839 181,08	775 805,40
cestovné	37 784,00	31 778,00	36 775,00
náklady na reprezentaci	443,00	-	-
ostatní služby	857 622,67	985 448,27	991 374,12
mzdové náklady	12 205 826,00	12 583 134,00	14 344 894,00
zákonné sociální pojištění	4 086 973,00	4 243 843,00	4 675 011,00
jiné sociální pojištění	50 643,00	52 643,00	62 248,00
zákonné sociální náklady	142 872,50	164 537,00	167 461,00
prodáný materiál	141 477,00	437,00	35 624,00
odpisy DM	121 116,70	91 018,41	118 821,35
náklady z drobného DM	284 261,70	1 005 440,00	403 740,50
ostatní náklady činnosti	78 153,00	238 665,00	96 347,00
Finanční náklady	-	-	-
Náklady na transfery	-	-	-
Daň z příjmů	-	-	-
Náklady celkem	22 099 689,61	23 987 360,04	25 605 068,58

Tabulka 17 – Horizontální a vertikální analýza nákladů HČ v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014	12/13	13/14
Náklady z činnosti	100,00%	100,00%	100,00%	8,54%	6,74%
spotřeba materiálu	7,46%	8,32%	9,39%	21,01%	20,44%
spotřeba energie	7,85%	7,32%	5,83%	1,18%	-14,94%
opravy a udržování	3,20%	3,50%	3,03%	18,49%	-7,55%
mzdové náklady	55,23%	52,46%	56,02%	3,09%	14,00%
zákonné sociální pojištění	18,49%	17,69%	18,26%	3,84%	10,16%
Náklady celkem	100,00%	100,00%	100,00%	8,54%	6,74%

9.4.4 Analýza výnosů z hlavní činnosti

Nejvyšší položkou výnosů jsou, jak je pro příspěvkovou organizaci typické, výnosy z transferů (přes 90%). Druhou nejvyšší položkou jsou výnosy z činnosti, kde největší podíl mají výnosy z prodeje služeb (téměř 90%) – v této položce jsou obsaženy částky vybrané od žáků např. na stravování, na lyžařské výcviky, školy v přírodě, různé zájezdy, opisy vysvědčení, prodej knih z knižního klubu Albatros a příležitostně příjmy za pronájem místností pro konání voleb. Organizace rovněž pronajímá školní byt školníkovi, ale tyto výnosy z pronájmu nejsou výraznou položkou celkových výnosů. Výnosy z prodeje mate-

riálu představují prodej pracovních sešitů žákům a jiné výnosy tvoří poplatky za školní družinu. Celkové výnosy se meziročně zvyšují, neboť transfery i výnosy z prodeje služeb a za školní družinu rostou.

Tabulka 18 – Struktura výnosů HC v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

	2012	2013	2014
Výnosy z činnosti	1 858 812,00	2 089 829,00	2 192 336,00
výnosy z prodeje služeb	1 574 296,00	1 870 765,00	1 963 732,00
výnosy z pronájmu	59 032,00	53 832,00	55 832,00
jiné výnosy z vlastních výkonů	77 290,00	107 380,00	126 440,00
výnosy z prodeje materiálu	141 477,00	437,00	35 624,00
čerpání fondů	6 717,00	57 415,00	10 708,00
Finanční výnosy	475,74	331,36	119,14
Výnosy z transferů	20 415 986,50	21 959 650,00	23 420 150,00
VH běžného účetního období	175 584,63	62 450,32	7 536,56
Výnosy celkem	22 275 274,24	24 049 810,36	25 612 605,14

Tabulka 19 – Horizontální a vertikální analýza výnosů HC v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014	12/13	13/14
Výnosy z činnosti	8,34%	8,69%	8,56%	12,43%	4,91%
výnosy z prodeje služeb	84,69%	89,52%	89,57%	18,83%	4,97%
výnosy z pronájmu	3,18%	2,58%	2,55%	-8,81%	3,72%
jiné výnosy z vlastních výkonů	4,16%	5,14%	5,77%	38,93%	17,75%
výnosy z prodeje materiálu	7,61%	0,02%	1,62%	-99,69%	8051,95%
Výnosy z transferů	91,65%	91,31%	91,44%	7,56%	6,65%
VH běžného účetního období	0,79%	0,26%	0,03%	-64,43%	-87,93%
Výnosy celkem	100%	100%	100%	7,97%	6,50%

Výsledek hospodaření z hlavní činnosti

Výnosy rostou, ale vzhledem k rostoucím nákladům, se výsledek hospodaření snižuje (v roce 2014 téměř o 88%). Tento výsledek hospodaření organizace používá ke svému hospodaření (přerozdělováním do svých peněžních fondů). Příspěvkové organizace jsou řazeny mezi daňové neziskové subjekty, které si mohou základu daně snížit až o 30%. Pokud 30% je méně než 300 000 Kč, můžou si odečíst celou tuto částku, proto je ve všech letech daň nulová. Z předmětu daně jsou totiž vyjmuty dotace a příspěvky na provoz.

9.5 Doplnková činnost

V rámci doplňkové činnosti organizace poskytuje stravování ve své jídelně pro externí strážníky a pronajímá dvě tělocvičny s přilehlým sportovním hřištěm.

*Tabulka 20 – Počty externích strážníků
(interní zdroje organizace)*

Školní rok	Počet cizích strážníků
2011/2012	68
2012/2013	46
2013/2014	57

9.5.1 Analýza nákladů a výnosů z doplňkové činnosti

Doplňkovou činností je kromě pronájmu také poskytování obědů externím strážníkům, a tak náklady tvoří především spotřeba materiálů (cca 40%, ve které jsou zastoupeny potraviny pro přípravu obědů), mzdové náklady (28%) a spotřeba energie (20%). Žádná položka nákladů meziročně nezaznamenala výraznou změnu, postupně se zvyšovaly, kromě spotřeby materiálu a spotřeby energie, které v roce 2014 mírně klesly.

Tabulka 21 – Struktura nákladů DČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

	2012	2013	2014
Náklady z činnosti	439 462,62	472 595,90	473 262,93
spotřeba materiálu	193 404,72	200 843,90	195 075,93
spotřeba energie	85 780,40	95 579,00	90 255,00
mzdové náklady	120 492,00	131 265,00	139 931,00
zákonné sociální pojištění	38 690,00	43 790,00	46 751,00
jiné sociální pojištění	321,00	330,00	370,00
zákonné sociální náklady	774,50	788,00	880,00
Finanční náklady	-	-	-
Náklady na transfery	-	-	-
Daň z příjmů	-	-	-
Náklady celkem	439 462,62	472 595,90	473 262,93

Výnosy z prodeje služeb (stravování externích strážníků) tvoří největší část celkových výnosů (70%), udržují si zhruba stejnou výši až na mírný pokles v roce 2014, který byl způsoben pravděpodobně menším odběrem obědů, i přes zvýšení počtu cizích strážníků. Výnosy z pronájmu (tělocvičny a hřiště) naproti tomu jen mírně klesly v roce 2013, ale v roce 2014 se opět zvýšily. Celkové výnosy konstantně rostou každým rokem, proto se dá očekávat jejich růst i pro rok 2015.

Tabulka 22- Struktura výnosů DČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)

	2012	2013	2014
Výnosy z činnosti	481 050,00	491 923,00	503 417,00
výnosy z prodeje služeb	352 906,00	365 823,00	355 317,00
výnosy z pronájmu	128 144,00	126 100,00	148 100,00
VH běžného účetního období	41 587,38	19 327,10	30 154,07
Výnosy celkem	481 050,00	491 923,00	503 417,00

Výsledek hospodaření z doplňkové činnosti

Doplňková činnost organizace je v uvedených letech zisková, v roce 2013 dosahoval výsledek hospodaření zhruba poloviční výše předchozího roku, z důvodu růstu nákladů. Náklady rostly i v následujícím roce, ale vzrostly i výnosy, tudíž se zvýšil i výsledek hospodaření. Tento zisk organizace používá pro své další hospodaření (příděly do fondů nebo pokrytí vyšších nákladů než stanovil rozpočet). I zde je daň nulová, ze stejných důvodů jako jsou uvedeny u výsledku hospodaření z hlavní činnosti.

10 FINANČNÍ ANALÝZA

Klasifikace odvětví

Dle CZ-NACE spadá činnost příspěvkové organizace Základní škola Oskol do sekce P – Vzdělávání, oddíl 85 – Primární vzdělávání. Data pro odvětví je možné zjistit na internetové stránce Ministerstva průmyslu a obchodu. Vybraná organizace ale s odvětvím srovnávána nebude.

10.1 Ukazatele autarkie

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

Tento ukazatel zkoumá soběstačnost organizace a lze ho hodnotit pozitivně, pokud je roven 100%. Je patrné, že organizace je soběstačná, neboť hodnoty ve všech zkoumaných letech lehce přesahují 100%, organizace dosahuje kladného výsledku hospodaření a je tak schopna dosaženými výnosy pokrýt své náklady z hlavní činnosti.

*Tabulka 23 - Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů
(vlastní zpracování)*

	2012	2013	2014
Výnosy HČ	22 275 274,24	24 049 810,36	25 612 605,14
Náklady HČ	22 099 689,61	23 987 360,04	25 605 068,58
Autarkie HČ	100,79%	100,26%	100,03%

10.2 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability se u příspěvkových organizací počítají pouze pro doplňkovou činnost, protože ta by na rozdíl od hlavní činnosti měla být zisková.

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti organizace v roce 2012 dosahovala 9,5%, ale v roce 2013 klesla na 4%. Tento pokles byl způsoben snížením výsledku hospodaření, který byl ovlivněn zvýšením nákladů na energii a mzdových nákladů o cca 10%. V roce 2014 rentabilita ale opět vzrostla, protože náklady se držely na stejné výši a výnosy se zvýšily. V dalších letech se neočekává další výrazný nárůst nákladů, a proto by se mohla i rentabilita udržet v relativně stejných nebo vyšších hodnotách, vzhledem k růstu výnosů. Prostředky získané doplňkovou činností organizace využívá k podpoře její hlavní činnosti.

Tabulka 24 – Rentabilita nákladů doplňkové činnosti (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
HV DČ	41 587,38	19 327,10	30 154,07
Náklady DČ	439 462,62	472 595,90	473 262,93
Rentabilita DČ	9,46%	4,09%	6,37%

Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů doplňkové činnosti ve vztahu k Ψ

Čím blíže je hodnota ukazatele ke zlomovému faktoru Ψ , který je roven hodnotě 0,6180339, tím lepší ekonomický výsledek doplňková činnost vykazuje. Ve všech hodnocených letech je haléřový ukazatel velmi vysoký a převyšuje hodnotu zlomového faktoru. To potvrzuje, že doplňková činnost je efektivní a přináší dobré ekonomické výsledky.

Tabulka 25 – Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů doplňkové činnosti ve vztahu k Ψ (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Náklady DČ	439 462,62	472 595,90	473 262,93
Výnosy DČ	481 050,00	491 923,00	503 417,00
HUN	0,913548737	0,960711128	0,940101208
HUN - Ψ	0,295514837	0,342677228	0,322067308

10.3 Ukazatele likvidity

Pohotová likvidita

Doporučená hodnota je 1 – 1,5. Z tabulky lze vidět, že v letech 2012 a 2014 se pohotová likvidita pohybuje víceméně v rozmezí doporučené hodnoty. V roce 2013 je však dokonce mnohem vyšší než doporučená hodnota, což bylo způsobeno snížením peněžních prostředků a zvýšením krátkodobých pohledávek. U municipálních firem jsou vyšší hodnoty typické. Organizace neefektivně váže peníze na účtu, finanční prostředky se tak nezhodnocují.

Tabulka 26 – Pohotová likvidita (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Peníze	3 608 210,25	3 403 014,29	3 067 745,42
Krátk. pohledávky	1 226 137,20	1 969 388,00	334 743,00
Krátkodobé závazky	3 015 693,84	2 136 680,74	2 584 237,78
Pohotová likvidita	1,60	2,51	1,32

Hotovostní (okamžitá) likvidita

Pro tento ukazatel jsou doporučené hodnoty 0,2 – 0,5, u příspěvkových organizací ale bývá vyšší z důvodu regulací ze strany státu nebo i zřizovatele. Organizacím např. nedovoluje zhodnocovat svůj majetek dalšími investicemi. Jak lze vidět z tabulky, i hodnocená organizace dosahuje vysokých hodnot okamžité likvidity.

Organizace váže příliš mnoho peněžních prostředků na běžném účtu, což mi přijde neefektivní. Je však třeba dodat, že některé prostředky jsou dány účelově a škola tak nemá jinou možnost jak je využít jiným efektivnějším způsobem. Co se týče schopnosti hradit své závazky, nemá organizace problém.

Tabulka 27 – Okamžitá likvidita (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Peníze	3 608 210,25	3 403 014,29	3 067 745,42
Krátkodobé závazky	3 015 693,84	2 136 680,74	2 584 237,78
Okamžitá likvidita	1,20	1,59	1,19

10.4 Ukazatele aktivity

Obrat kapitálu

Organizace dosahuje poměrně vysokých hodnot obratu kapitálu vzhledem k tomu, že má poměrně nízký celkový kapitál. To je dáno skutečností, že budovu a pozemek má od zřizovatele pouze ve výpůjčce a tudíž nezvyšují její fixní aktiva. Pokud by tento majetek byl poskytnut do správy organizace nebo nájmu, fixní aktiva by se mnohonásobně zvýšila (s nimi tedy i celkový kapitál) a obrat kapitálu by razantně klesl.

Tabulka 28 – Obrat kapitálu (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Výnosy	22 756 324,24	24 541 733,36	26 116 022,14
Celkový kapitál	3 357 070,82	3 165 745,04	2 483 770,67
Obrat kapitálu	6,78	7,75	10,51

Doba obratu pohledávek

Udává průměrný počet dní, za které se pohledávky přemění zpět v peněžní prostředky. Cílem je minimalizace tohoto ukazatele. Na základě údajů z tabulky můžeme říct, že doba

obratu pohledávek je u vybrané organizace velice nízká, pokud bereme v úvahu, že běžná splatnost faktur je 14 dní.

Tabulka 29 – Doba obratu pohledávek (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Ø hodnota pohl.	102 684,78	245 809,63	177 240,85
Výnosy	22 756 324,24	24 541 733,36	26 116 022,14
Doba obratu pohl.	1,62	3,61	2,44

Poměr doby obratu krátkodobých pohledávek a závazků

Je vhodné srovnat dobu obratu závazků s dobou obratu pohledávek. Tato hodnota by měla být okolo 1. Vidíme, že poměr doby obratu je menší než 1, což znamená, že doba obratu závazků je vyšší než doba obratu pohledávek. Taková výše závazků ke konci roku je způsobena především závazky vůči zaměstnancům (platy za prosinec).

Tabulka 30 – Poměr doby obratu krátkodobých pohledávek a závazků (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Ø výše pohledávek	102 684,78	245 809,63	177 240,85
Výnosy	22 756 324,24	24 541 733,36	26 116 022,14
Ø výše závazků	383 589,38	537 162,81	375 607,04
Náklady	22 539 152,23	24 459 955,94	26 078 331,51
Poměr doby obratu	0,27	0,46	0,47

10.5 Ukazatele financování

Míra finanční nezávislosti (stability)

U příspěvkových organizací tento ukazatel dosahuje zpravidla 70%. Hodnocena organizace však dosahuje hodnot nižších, kolem 50%, a proto by se tento ukazatel měl sledovat podrobněji i nadále, poněvadž tato hodnota svědčí o nižší samostatnosti organizace. Je to způsobeno poměrem vlastního a cizího kapitálu. Hodnota by měla být v souladu s pravidlem, že dlouhodobé zdroje mají krýt fixní aktiva. Fixní aktiva ale nedosahují tak vysokých hodnot. Ke snížení ukazatele v roce 2013 došlo z důvodu snížení vlastního kapitálu (čerpání fondů a snížení VH) a zvýšení celkového kapitálu (u cizích zdrojů markantní nárůst položky dlouhodobé závazky). V dalším roce se vlastní kapitál opět snížil kvůli čerpání fondů, ale snížil se i celkový kapitál (snížení dlouhodobých závazků).

Tabulka 31 – Míra finanční nezávislosti (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Vlastní kapitál	3 357 070,82	3 165 745,04	2 483 770,67
Celkový kapitál	6 372 764,66	7 133 167,78	5 229 981,45
Míra fin. nezávislosti	52,68%	44,38%	47,49%

Nižší samostatnost organizace potvrzuje také vcelku vysoká míra věřitelského rizika. Příčinou je vysoký podíl cizího kapitálu na celkovém kapitálu. Jeho vysoká hodnota je tvořena hlavně závazky. Hodnota krátkodobých závazků je představována především zálohami od žáků na stravné, závazky za zaměstnanci (platy) a zúčtování s institucemi SP a ZP.

Tabulka 32 – Míra věřitelského rizika (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Cizí kapitál	3 015 693,84	3 967 422,74	2 746 210,78
Celkový kapitál	6 372 764,66	7 133 167,78	5 229 981,45
Míra věřitelského rizika	47,32%	55,62%	52,51%

Síla finanční páky

Síla finanční páky udává míru zadlužení vlastního kapitálu, zvětšenou o 1. Celkový cizí kapitál má organizace vcelku vysoký, v letech 2013 a 2014 dokonce převyšuje kapitál vlastní, ale cizí kapitál je tvořen především krátkodobými závazky (hlavně závazky vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění). U municipálních firem dochází k časté absenci úročeného cizího kapitálu a finanční páka tak působí pozitivně. U této organizace tomu není jinak. Úročený cizí kapitál se nevyskytuje vůbec, úroková míra je nulová a finanční páka zde tedy působí pozitivně, a dosahuje stále hodnoty okolo 2.

Tabulka 33 – Síla finanční páky (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
Cizí kapitál	3 015 693,84	3 967 422,74	2 746 210,78
Vlastní kapitál	3 357 070,82	3 165 745,04	2 483 770,67
Síla finanční páky	1,90	2,25	2,11

10.6 Ukazatele investičního rozvoje / útlumu

Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku

Tento ukazatel udává, v jaké míře je majetek organizace opotřebován. Do výpočtu je zahrnut pouze dlouhodobý majetek odpisovaný. Organizace svůj majetek odepisuje rovnoměrně. Ukazatel dosahuje hodnoty 0,90 ve všech hodnocených letech, což znamená, že majetek je již značně opotřebován a brzy bude potřeba investovat do nového. Téměř veškerý dlouhodobý majetek je zcela odepsán, kromě samostatných movitých věcí, jejichž zůstatková cena představuje jen velmi malou část z celkové pořizovací ceny majetku.

Tabulka 34 – Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku (vlastní zpracování)

	2012	2013	2014
ΣPC	13 760 937,53	15 100 154,33	15 632 079,83
ΣZC	1 313 670,40	1 559 881,99	1 572 938,64
koeficient_{ODM}	0,90	0,90	0,90

11 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Tato kapitola bude zaměřena na vyhodnocení jednotlivých ukazatelů finanční analýzy a navržení doporučení na vzniklé situace a zlepšení hospodaření.

Ukazatele autarkie hodnotí soběstačnost organizace a výsledky sledované organizace byly velmi pozitivní, neboť hodnoty ve všech třech letech dosahovaly téměř přesně doporučené hodnotě 100%. Znamená to, že organizace má dobrou schopnost krýt náklady dosaženými výnosy, ve kterých jsou obsaženy i dotace.

Ukazatele rentability byly zaměřeny pouze na doplňkovou činnost, protože hlavní činnost není určena pro tvorbu zisku. Organizace realizuje dvě doplňkové činnosti – pronájem tělocvičny a hřiště a poskytování obědů externím strávníkům. V ukazatelích rentability byly tyto činnosti hodnoceny dohromady. Ukazatele obecně dosahují pozitivních hodnot, jediný výkyv šlo upozorovat v roce 2013, kdy rentabilita nákladů doplňkové činnosti klesla na 4%. Šlo o snížení z důvodu růstu nákladů na energii a mzdových nákladů o 10%. Následující rok se ale ukazatel opět zvýšil a v dalším roce se opětovný nárůst nákladů neočekává, předpokládám tedy, že se rentabilita udrží v podobných nebo i vyšších hodnotách, vzhledem k tomu, že výnosy zvolna rostou.

Oblast likvidity je lehce problematická. Ukazatele dosahují vyšších hodnot, než jsou hodnoty doporučené. O tom svědčí vysoká pohotová likvidita v roce 2013 a vysoká okamžitá likvidita ve všech třech letech. U municipálních jednotek jsou vyšší hodnoty likvidity sice typické, ale znamená to, že organizace váže příliš mnoho peněz na účtu a finanční prostředky tak nejsou dále zhodnocovány. Některé prostředky jsou však dány účelově a organizace nemá jinou možnost jak je jinak využít.

U ukazatelů aktivity také nenalezneme žádné negativní hodnoty. Snad jen poměr doby obratu krátkodobých pohledávek a závazků dosahuje nízkých hodnot. Je to způsobeno vyššími hodnotami závazků, které představují především závazky vůči zaměstnancům. Výkazy se sestavují ke konci roku, a tak tato položka je vždy vyšší. Prostředky jsou na začátku ledna vyplaceny zaměstnancům.

Organizace dosahuje vysokých hodnot i u obratu kapitálů, ale dle mého názoru je to proto, že majetek, který má svěřen od zřizovatele, je pouze ve výpůjčce, nevstupuje tedy do rozvahy, nezvyšuje dlouhodobý majetek a s ním ani vlastní jmění. Většina příspěvkových organizací takový majetek má svěřen do správy nebo v pronájmu a dosahují hodnot vlast-

ního jmění daleko vyšších. S tímto problémem je spojen i ukazatel financování – míra finanční stability. Kvůli nízkému vlastnímu jmění dosahují cizí zdroje nadpoloviční většinu z celkového kapitálu a míra finanční nezávislosti tak vychází okolo 50%, což je pod doporučenou hodnotou, která by u příspěvkových organizací měla být zhruba 70%.

Zaměřit by se organizace měla na koeficient opotřebení dlouhodobého majetku. Majetek je z 90% odepsán, tedy opotřebován a brzy bude potřeba investovat do nového. Organizace by měla zvážit, z jakých zdrojů bude nový majetek financovat a kdy obnovu majetku učiní.

Ze zjištěných výsledků a komentářů je patrné, že hospodaření organizace je efektivní. Některé ukazatele by ale bylo lepší sledovat i do budoucna. V případě, že by dosáhly negativních hodnot, bylo by potřeba přistoupit k aktivnímu řešení nastalých situací. Doporučovala bych se zaměřit především na oblast likvidity, která vykazuje ve všech směrech vysoké hodnoty vzhledem k vysokým hodnotám oběžných aktiv. Další oblastí je oblast finanční stability, která nedosahuje požadované hodnoty, i když je to především kvůli způsobu, jakým byl organizaci svěřen majetek. Poslední ukazatel, na který by se měla organizace zaměřit, je, jak již bylo uvedeno, koeficient opotřebení majetku, z důvodu téměř úplně odepsanosti majetku.

Vzhledem k tomu, že je hodnocena nezisková organizace, je nutné poznamenat, že kromě hodnocení finančního zdraví, je také důležité, jaký přínos má organizace v užitku pro veřejnost. Dle mého názoru plní organizace své poslání velmi dobře. Svědčí o tom neustálá snaha o zvýšení kvalifikace pedagogických pracovníků, vylepšování vzdělávacího prostředí a vybavení školy a v neposlední řadě zvyšující se počet žáků.

Na základě zpracování finanční analýzy a výsledků jejích ukazatelů, navrhuji následující doporučení, která by mohla být řešením k efektivnějšímu hospodaření organizace:

Z oblasti likvidity bylo zjištěno neefektivní vázání volných peněžních prostředků na běžném bankovním účtu, který je úročen minimální sazbou. Vzhledem k tomu, že organizace na běžném účtu udržuje vysokou částku (cca 3 miliony Kč), bylo by lepší uložit tyto prostředky nebo alespoň jejich část na lépe úročeném účtu, kde by alespoň zčásti zvyšovaly svou hodnotu v podobě úroku. Navrhuji tedy prozkoumat bankovní trh a zhodnotit, zda by daná změna byla pro organizaci z jejího pohledu efektivní.

Organizace provozuje v rámci doplňkové činnosti pronájem tělocvičny a hřiště. Tento pronájem je poskytován jen během školního roku. U tělocvičny lze pochopit, že přes prázdniny by bylo těžké zajistit přístup do školy a uhlídat pohyb cizích lidí po škole. Hřiště však

má svého správce, který na hřiště dohlíží. Přes prázdniny ale není placen a hřiště je zamčeno. Navrhuji zvážit funkci správce i přes prázdniny a poskytnout tak možnost pronájmu například dětským klubům, které ve městě působí nebo příměstským táborům, které pořádají spoustu veřejných akcí i sportovních a tuto možnost by jistě využily. Provozní náklady hřiště, tedy mzdové náklady, by se mírně zvýšily, ale protože je hřiště již k pronájmu využíváno, nebyl by nárůst tak vysoký, jako by se pronájem měl teprve zavést. U tohoto návrhu by se samozřejmě musely zhodnotit přesné náklady a přesné výnosy z dalšího využití hřiště.

Dle mého názoru je ale funkce správce naprosto zbytečná, tuto povinnost by mohl vykonávat i školník, který by ji mohl zajišťovat i o prázdninách v rámci své činnosti a uspořily by se mzdové náklady.

V roce 2014 klesly výnosy z prodeje obědů externích strávníků, i přesto, že se počet strávníků zvýšil. Na základě této skutečnosti by bylo vhodné zaměřit se na to, proč odběr obědů klesá. Metodou, kterou by bylo možné použít na získání těchto informací, je například cílené vypracovaná anketa pro externí strávníky. Taková anketa proběhla již dříve pro žáky a zaměstnance organizace, aby se zjistilo, co žákům v jídelně vadí nebo jaká jídla by uvítali/nechtěli. Takovou anketou by se mohla zjistit příčina poklesu odběru obědů i u cizích strávníků, tedy zda to souvisí se skladbou jídelníčků nebo s jinými důvody.

V rámci poskytování stravování cizím strávníkům by se dalo uvažovat i o menším rozšíření těchto služeb v rámci různých akcí, které škola pořádá pro rodiče, jako jsou například velikonoční a vánoční jarmarky nebo ples, který má na starosti výbor rodičů. Dle názoru zaměstnanců tu taková nabídka chybí a byla by hojně využívána.

Výraznou úsporu finančních prostředků ve formě nákladů na energii by přineslo zateplení celé budovy. Navrhuji proto zpracovat návrh na investiční projekt a tento návrh spolu s žádostí o prostředky na tuto rekonstrukci předložit zřizovateli, městu Kroměříž. K úspoře nákladů by přispěla i modernizace kotelny, která je již značně zastaralá, a díky tomu vznikají často náklady na opravy.

Organizace vyjádřila zájem pronajímat reklamní plochy firmám. Tyto plochy by mohly být umístěny na plotě školy na straně, která je orientovaná k hlavní silnici, kousek od Kauflandu – projede a projde tudy denně spousta lidí. Cena pronájmu takové plochy se ve městě Kroměříž vzhledem k velikosti ploch a frekventovanosti ulice pohybuje okolo 200 Kč za měsíc. Na plotě by mohlo být až 10 reklamních plachet, což by činilo 2 000 Kč/měsíc a

24 000 Kč/rok. Tento návrh musí také předložit zřizovateli ke schválení a záleží na tom, jestli tuto činnost schválí a zda budou mít firmy o tuto lokalitu zájem.

Posledním návrhem, který se už netýká tak zdaleka hospodaření, je bezbariérovost školy. V dnešní době přibývá handicapovaných žáků a škola pro ně nemá uzpůsobený žádný vstup do budovy ani možnost pohybovat se mezi patry (v patře jsou mimo vyučovacích tříd a učeben například i jídelna a družina). V tomto okamžiku škola žádného takto handicapovaného žáka nemá, a pokud pro ně nebude přizpůsoben alespoň vchod do budovy, je pravděpodobné, že takové žáky ani mít nebude, protože rodiče raději zvolí přístupnější alternativu, které ve městě již existují. A jelikož se dotace z krajského města přidělují dle počtu žáků, je pro školu každý žák navíc důležitým elementem.

12 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit hospodaření s veřejnými prostředky příspěvkové organizace, konkrétně Základní školy Oskol, Kroměříž v letech 2012 – 2014. Organizace je příspěvkovou organizací zřízenou územně samosprávným celkem. Tyto organizace nejsou zřizovány za účelem zisku, ale k produkci veřejných statků – v tomto případě poskytování vzdělávání.

Teoretická část byla věnována především objasnění základních informací, jako fungování neziskových organizací a základní charakteristice příspěvkových organizací. Dále byly rozebrány specifika v jejich účetnictví, peněžní fondy, se kterými organizace hospodaří včetně příkladu účtování. Byl objasněn i způsob financování školství v ČR a hospodaření základních škol zřízených územními samosprávnými celky. Poslední kapitola zahrnovala vysvětlení finanční analýzy a jejích dílčích ukazatelů včetně vzorců, které byly přizpůsobeny municipálním jednotkám. Z důvodu rozsáhlosti daňové problematiky, nebylo toto téma v bakalářské práci řešeno.

V praktické části byly aplikovány poznatky z teoretické části na konkrétní příspěvkovou organizaci - Základní školu Oskol, Kroměříž. Organizace byla představena, byl uveden předmět činnosti a popsána její hlavní i doplňková činnost. Byly analyzovány finanční fondy – výše jejich čerpání, důvod čerpání a tvorba. Pomocí finanční analýzy byly analyzovány účetní výkazy organizace, odděleně byla provedena analýza majetkové a finanční struktury, nákladů a výnosů. Náklady a výnosy byly rozděleny na hlavní a doplňkovou činnost.

Nakonec byly vypočteny a vyhodnoceny vybrané finanční ukazatele specifické pro municipální jednotky. Byly použity ukazatele autarkie, rentability, likvidity, aktivity, financování a investičního rozvoje/útlumu.

Cílem finanční analýzy bylo zjistit silné a slabé stránky hospodaření vybrané organizace, a zda se svěřenými prostředky hospodaří efektivně.

V závěru práce jsem na základě zjištění z finanční analýzy věnovala kapitulu konkrétním návrhům a doporučením, které by mohly zlepšit hospodaření v Základní škole Oskol.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ, 2007. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 293 s. ISBN 978-80-210-4423-4.
- KRAFTOVÁ, Ivana, 2002. *Finanční analýza municipální firmy*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 206 s. ISBN 8071797782.
- KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ, 2011. *FKSP*. 2. akt. vyd. Olomouc: ANAG, 197 s. ISBN 978-80-7263-667-9.
- MÁČE, Miroslav, 2012. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu: aplikace v příkladech*. 1. vyd. Praha: Grada, 632 s. ISBN 978-80-247-3637-2.
- MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla; TÉGL, Petr, 2011. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací územního samosprávného celku 2011*. 2. akt. vyd. Olomouc: ANAG, 189 s. ISBN 978-80-7263-664-8.
- MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena, 2011. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 11. akt. vyd. Olomouc: ANAG, 254 s. ISBN 978-80-7263-675-4.
- NOVÁKOVÁ, Štěpánka, 2006. *Účetnictví státní správy a samosprávy*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 231 s. ISBN 80-245-1068-5.
- OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ, 2011. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, xiv, 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.
- PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ, 1998. *Veřejná správa a finance*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 302 s. ISBN 80-85963-85-X.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2012. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4.
- SVOBODOVÁ, Jaroslava, 2008. *Abeceda účetnictví 2008: pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu*. 4., rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 503 s. ISBN 978-80-7263-457-6.
- TSCHIRHART, Mary and Wolfgang BIELEFELD, 2012. *Managing nonprofit organizations*. San Francisco: Jossey-bass, 492 p. ISBN 978-0-470-40299-3.

Elektronické zdroje

ČESKO. Vyhláška č. 410/2009 ze dne 11. listopadu 2009, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, 2015 [online]. [cit. 2015-04-05] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/sb133-09-pdf.aspx>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ÚSC	Územní samosprávný celek
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
ZŠ	Základní škola
OŠ KÚ	Odbor školství krajského úřadu
KÚ	Krajský úřad
DČ	Doplňková činnost
NIV	Přímé náklady na vzdělávání
VH	Výsledek hospodaření
b.ú.o.	Běžné účetní období
SP	Sociální pojištění
ZP	Zdravotní pojištění

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Porovnání směrné účtové osnovy s osnovou pro podnikatele (vlastní zpracování)	15
Tabulka 2 – Příklad účtování rezervního fondu (Otrusinová, 2011, s. 23).....	19
Tabulka 3 – Příklad účtování investičního fondu (Otrusinová, 2011, s. 25)	19
Tabulka 4 – Příklad účtování fondu odměn (Otrusinová, 2011, s. 21).....	20
Tabulka 5 – Příklad účtování FKSP (Otrusinová, 2011, s. 22)	21
Tabulka 6 – Počty žáků a učitelů školy (interní zdroje organizace).....	33
Tabulka 7 – Tvorba a čerpání FKSP v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	35
Tabulka 8 – Tvorba a čerpání rezervního fondu v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	36
Tabulka 9 – Tvorba a čerpání investičního fondu v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	36
Tabulka 10 – Tvorba a čerpání fondu odměn v letech 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	37
Tabulka 11 – Počty žáků a NIV celkem na žáka v jednotlivých letech (vlastní zpracování)	38
Tabulka 12 – Majetková struktura v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	39
Tabulka 13 – Horizontální a vertikální analýza majetkové struktury v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)	39
Tabulka 14 – Finanční struktura v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	40
Tabulka 15 – Horizontální a vertikální analýza finanční struktury v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)	40
Tabulka 16 – Struktura nákladů HČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	41
Tabulka 17 – Horizontální a vertikální analýza nákladů HČ v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)	41
Tabulka 18 – Struktura výnosů HČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	42

Tabulka 19 – Horizontální a vertikální analýza výnosů HČ v období 2012 – 2014 (vlastní zpracování)	42
Tabulka 20 – Počty externích strávníků (interní zdroje organizace)	43
Tabulka 21 – Struktura nákladů DČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	43
Tabulka 22- Struktura výnosů DČ v období 2012 – 2014 v Kč (interní zdroje organizace)	44
Tabulka 23 - Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů (vlastní zpracování)	45
Tabulka 24 – Rentabilita nákladů doplňkové činnosti (vlastní zpracování).....	46
Tabulka 25 – Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů doplňkové činnosti ve vztahu k Ψ (vlastní zpracování)	46
Tabulka 26 – Pohotová likvidita (vlastní zpracování)	46
Tabulka 27 – Okamžitá likvidita (vlastní zpracování).....	47
Tabulka 28 – Obrat kapitálu (vlastní zpracování)	47
Tabulka 29 – Doba obratu pohledávek (vlastní zpracování)	48
Tabulka 30 – Poměr doby obratu krátkodobých pohledávek a závazků (vlastní zpracování)	48
Tabulka 31 – Míra finanční nezávislosti (vlastní zpracování).....	49
Tabulka 32 – Míra věřitelského rizika (vlastní zpracování)	49
Tabulka 33 – Síla finanční páky (vlastní zpracování)	49
Tabulka 34 – Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku (vlastní zpracování).....	50

SEZNAM PŘÍLOH

P I Finanční plán provozních výdajů

PŘÍLOHA P I: FINANČNÍ PLÁN PROVOZNÍCH VÝDAJŮ

Příspěvková organizace:

Základní škola Oskol Kroměříž

IČ:

70876649

Finanční plán provozních výdajů organizace		Požadavek na příspěvek od zřizovatele
521 Mzdové náklady		
1	521 Platby náklady CELKEM	45 000,00
v tom	521 500 Platby provoz	45 000,00
524 + 527 Zákonné pojištění a FKSP		
2	524 + 527 Zákonné pojištění a FKSP CELKEM	15 300,00
v tom	524 500 Odvody provoz	15 300,00
	527 500 FKSP provoz	0,00
501 Materiál		
3	501 Spotřeba materiálu CELKEM	290 000,00
v tom	501 320 Čisticí a hygienické potřeby	50 000,00
	501 330 Předplatné tisku	10 000,00
	501 340 Knihy, odborné publikace	7 000,00
	501 350 DDHM do 3.000,- Kč	25 000,00
	501 360 Učební pom. a školní potřeby od zřiz.	13 000,00
	501 380 Materiál, kancelářské potřeby	35 000,00
	501 410 Ostatní	150 000,00
	501 700 Mimořádné aktivity školy	0,00
502 Nákup vody,paliv,energie celkem		
4	502 Spotřeba energie CELKEM	2 070 000,00
v tom	502 300 Elektřina	600 000,00
	502 400 Voda	270 000,00
	502 500 Plyn	1 200 000,00
	502 600 Pára (dálkové vytápění)	0,00
5	518 Ostatní služby CELKEM	346 500,00
v tom	518 300 Služby pošt	3 500,00
	518 320 Služby telekomunikací	36 000,00
	518 330 Poplatky za INTERNET	36 000,00
	518 350 Nájemné	0,00
	518 360 Konzultac. porad. práv. služby	0,00
	518 370 Služby výpočetní techniky	14 000,00
	518 380 Svoz TDO	61 000,00
	518 400 Ostatní	160 000,00
	518 500 Poplatky za bankovní služby	36 000,00
	518 700 Mimořádné aktivity	0,00
6	511 Opravy a udržování CELKEM	660 000,00
v tom	511 300 Opravy strojů a zařízení	125 000,00
	511 400 Stavební údržba	60 000,00
	511 500 Ostatní opravy	375 000,00
	511 600 Revize	100 000,00
7	512 Cestovné CELKEM	4 780,00
v tom	512 300 Cestovné od zřizovatele	4 780,00
	512 700 Mimořádné aktivity školy	0,00
8	527 Jiné sociální náklady	0,00
9	551 300 Odpisy dlouhodobého majetku CELKEM	113 920,00
10	558 Náklady z dlouhodobého majetku	80 000,00
	558 370 DDNHM, DDHM od 3.001,- Kč	60 000,00
	558 390 Programové vybavení	20 000,00
11	549 Ostatní náklady z činnosti CELKEM	145 000,00
v tom	549 400 Pojištění osob a majetku	80 000,00
	549 500 Jiné provozní náklady	65 000,00
	549 600 Neuplatněná DPH	0,00
12	ONIV Celkem (3+4+5+6+7+8+9+10+11)	3 710 200,00
13	NIV CELKEM (1+2+12)	3 770 500,00
Investiční výdaje		
14	Investiční výdaje celkem	0,00
15	VÝDAJE CELKEM (13+14)	3 770 500,00
16	Jiné výnosy z vlastních výkonů (poplatky MŠ, ŠD ...)	119 000,00
17	672 Příspěvek fin. prostředků Města Kroměříže	3 651 500,00

Pozn: Včetně požadavků na mimořádné aktivity školy

V Kroměříži: 26.11.2013

Zpracoval: V.Nezdařilová